

SÁROSPATAK

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	3
2. Sárospatak bemutatása	6
3. Örökségünk	8
Világörökség	
Műemlékek	
Helyi védelem	
4. Eltérő karakterű településrészek Sárospatakon	19
Óváros	
Héce	
Belváros	
Délnyugat	
Hustác - Józseffalva és Bodroghalász	
Kispatak	
Végardó	
Peremváros	
Tanyák, tanyaközpontok	
Beépítésre nem szánt területek	
5. Építészeti útmutató	36
Magasság	
Tetőhajlásszög	
Tetőforma	
Telepítés	
Színek	
Terepalakítás	
Kerítések	
Kertek	
Erkélyek, tornácok	
Ajtók, ablakok	
Homlokzatképzésre	
Részletek	
6. Mai példák	68
7. Utcák, terek	75
8. Hirdetések, reklámtáblák	76
9. Mellékletek	77
Impresszum	80

BEVEZETÉS

Országunkban jelentős gazdasági és társadalmi fejlődés figyelhető meg napjainkban. A fejlődésben benne van a korszerűség igénye, amellyel egyidejűleg kötelességünk és felelősségünk meglévő értékeink tiszteletben tartása, megőrzése.

Környezetünk, házunk, kertünk kialakítása és védelme mellett, fontos feladatunk egész településünk, utcáink, tereink, épített és természeti értékeink védelme; tehát környezetünk minőségének javítása mellett annak megővése is. Ez a követelmény még erősebben jelentkezik a világörökségi védettséget élvező területeken, így Tokaj-Hegyalja 27 településén is, mind a belterületeket, mind a külterületeket illetően.

Készítése során felhasználtuk a világörökségi védettséget szabályozó alapidokumentumok, törvények, kormány-rendeletek előírásait, szellemiségét, melyek a teljesség igénye nélkül az alábbiak:

A **2011. évi LXXVII. törvény** – a Világörökségi törvény rögzít, hogy A világörökségi helyszín kivételessége és páratlansága miatt nemzetközi szempontból is kiemelkedő és egyedi kulturális örökségi, illetve természeti jelentőséggel bír, ennél fogva folyamatos megőrzése és védelme az egész emberiség, a jelen és jövő generációi számára kiemelkedő fontosságú”. A világörökségi terület használata, bemutatása és fejlesztése során meg kell őrizni a helyszín eredeti értékeit, annak egységes látványát, hitelességét, a címhez méltó funkcióját, jellegét.

A **485/2016. (XII. 28.) Kormányrendelet** – Tokaj-hegyaljai történelmi borvidék kultúrtáj világörökségi kezelési tervéről konkrétan meghatározza és rendszerbe foglalja a világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értékeit, azok attribútumait, a környezeti, természeti, klimatikus értékeket és azok adottságait kihasználó szőlőművelést és borkultúrát, valamint az ezzel párhuzamosan kialakult tájkaraktert, településkaraktert, a kulturális örökség értékeit, a pincerendszereket. Céljaul tűzi ki ezen egyetemes értékek sértetlen és hiteles megőrzését, a sértő vagy veszélyeztető állapotok megelőzését, megszüntetését. Meghatározza a célok eléréséhez szükséges stratégiát és annak intézmény-rendszerét, melyek a Tokaj Borvidék Fejlesztési Tanács, a Világörökségi Gondokság, a Tájgondnokság, a térségi főépítész, a települési főépítészek, a tájegységi tervtanács.

A **2016. évi LXXIV. törvény** meghatározza az önkormányzatok településkép-védelmével kapcsolatos feladatait, a Településképi Arculati Kézikönyvek készítésével és a Településképi Rendeletek megalkotásával kapcsolatos szabályokat, a reklámok elhelyezésének településképet érintő szabályrendszerét.

További vonatkozó jogszabályok:

– 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről

– A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. Törvény

– 496/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról

Sárospatak város Magyarország északkeleti részén, a Zempléni-hegység lábánál, a Bodrog folyó mentén, a világörökségileg védett Tokaj-hegyaljai történelmi borvidék kultúrtájon helyezkedik el. A tájkarakter elemei a többnyire vulkanikus hegyek közeteiben kézi munkával vajt történelmi pincerendszerek és a szőlőművelés egyéb építményei (teraszok, támfalak, szárazon rakott kőkerítések, víztározó medencék, stb.), teszik sajátos hangulatúvá a várost, őrizve a társadalmi, kulturális, etnikai és vallási szempontból sokszínű hegyaljai lakosság örökségét. A táj képe és szerkezete, az évezredes, ma is élő borászati kultúrával kölcsönhatásban formálódott. A történelmi település megőrizte településszerkezetét és egymással valamint a tájjal való kapcsolatrendszerét.

A Tokaj-Hegyalja világörökség területén feladatunk a helyi értékeket, jellegzetességeket és anyagokat magában foglaló, új építészet támogatása.

Új lakóházaink, tömeges létük következtében fejleszthetjük, vagy megváltoztathatjuk a tájat.

Célunk a táj fejlesztése.

Épületeink tervezésekor figyelembe kell venni annak hosszútávú hatását a környezetükre. A Kézikönyv a magánépítőknek és a magánlakások tervezőinek kíván segítséget nyújtani.

Sárospatakat látva a hagyományos történeti kultúrában keletkezett és a tervezett környezet kettősségét figyelhetjük meg. Az első esetben az épületek beépülnek a tájba, szerves egységet alkotnak azzal, míg a másikkban idegenként nem mindig járulnak hozzá a környezet szebbé, harmonikussá tételéhez.

Felelősségünk, hogy óvjuk és védjük környezetünket, őrizzük meg örökségünket, teremtsünk új értéket a jövő nemzedékei számára.

A Kézikönyv Sárospatak város épített örökségének tükré kíván lenni, felvillantva az évszázadok alatt kialakult sajátosságokat. Lehetőséget kíván biztosítani az új lakóépületek tervezésénél, hogy az adott helyre illő épületek épüljenek.

A jó tervező tiszteli és ismeri a múltat, de mai összefüggéseiben alkalmazza a hagyományos formákat és anyagokat

A jó épület nem egyenlő a drága épülettel. Egyszerű és olcsó, de jól megtervezett épülettel megfizethető áron valósulhatnak meg álmaink.

A tervezés során figyelembe veendő szempontok:

- Helyszín; a településszerkezeti összefüggések, telek kihasználás
- Illeszkedés; szabályozási tervi összefüggések
- Tervezés, építészeti karakter; a környező beépítéshez történő alkalmazkodás, épület formája, magassága, homlokzat anyaga, színének, arányainak megválasztása
- Részletképzési igényesség

A könyv segít megismertetni Tokaj-Hegyalja, ezen belül Sárospatak építészeti értékeit, hagyományait, sajátosságait.

Közérthető rajzok segítségével jelzi a követendő példákat, megfogalmazza a kerülendő építészeti megoldásokat is.

Cél:

- Megismerni a város, városrészek építészeti karakterét.
- Példák segítségével bemutatni a helyes megoldásokat
- Védni és erősíteni a Tokaj-Hegyaljai világörökség építészeti arculatát,

Aros János
polgármester

SÁROSPATAK BEMUTATÁSA

Sárospatak már az oszkorban is lakott volt. 1201-ben városi kiváltságokat kapott Imre királytól. A középkorban fontos kereskedelmi állomás (Lengyelország felé). Várát I. Endre király építtette.

Itt született II. Endre király lánya, Szent Erzsébet.

Sárospatak Zsigmond királytól szabad királyi városi rangot kapott, Mátyás királytól pedig vásártartási jogot 1460-ban. 1575-ben nagy pestisjárvány pusztított a városban. 1531-ben megalapították a már legendássá vált Sárospataki Református Kollégiumot, ami az akkori Magyarország egyik legjelentősebb oktatási intézménye volt.

1650-től egy ideig itt tanított Comenius. Sárospatak másik jelentős intézménye, az Egri Egyetem Comenius Kara ma az ő nevét viseli, 2013. július 1-től tartozik az egri egyetemhez (főiskolához).

Sárospatak várát több híres nemesi család is birtokolta, többek között a Dobó család, a Pálócziak, a Perényi család, a Lorántffyok, majd a Rákóczi-család. I. Rákóczi Györgynek itt ajánlották fel az erdélyi fejedelemséget.

A Rákóczi-szabadságharc viszontagságai nem kímélték a várost; hol a kurucok, hol a labancok birtokolták. 1708-ban itt tartották az utolsó kuruc országgyűlést. A város lakói aktív részt vállaltak az 1848-49-es forradalom és szabadságharcban is.

1871-ig mezőváros volt, ekkor mivel e rang az egész országban megszűnt, nagyközséggé alakult. A 20. század elejétől 1956-ig járási székhely. Várossá 1968-ban nyilvánították.

Napjainkban Sárospatak rangos iskolaváros, járási székhely, ugyanakkor hangulatos történelmi jellege miatt csábító turistacélpont.

A VAROS FEJLŐDESENEK TÖRTENETI ÁTTEKINTÉSE

A mai Sárospatak 1883-ban jött létre a vár körül kialakult jobb parti Sáros – Nagy – Patak és a túlparti Sáros – Kis – Patak egyesülésével. 1911-ben csatolták hozzá az egykori Józseffalvát, 1953-ban Bodroghalász-t, 1968-ban pedig Végardót.

1201-ben városi kiváltságokat kapott Imre királytól. A középkorban Lengyelország felé fontos kereskedelmi állomás. Zsigmond királytól szabad királyi városi rangot kapott, Mátyás királytól pedig vásártartási jogot 1460-ban.

A régi település egy észak-déli hadi út és a Bodrogköz átkelőhelyénél jött létre. A fő útvonal Bodrogolaszi felől Újhely felé vezetett amit, a középkorban Via Magnának hívtak és a mai – Bodroghalász érintésével, Hustácnál Szent József; a Belvárosonál Szent Erzsébet és Kossuth, Hécénél Dobó utcákon, majd tovább Végardó felé Borsi és Széchenyi István utcákon haladt.

Ez a vonal az újkorban – a Perényiek várépítésének idején – nyugatabbra tolódott a mai Rákóczi utca – Kazinczy utca vonalára. A XIX. század végén megérkezett a vasútépítés még nyugatabbra tolva a közlekedési líneát.

A XX. század '50-es éveiben megépítették a 37. számú főutat, ami a települések nagy részét kikerülve gyorsítva a közúti forgalmat. A további nyugati irányba húzódást a hegyek teszik lehetetlenné.

Ahogy a közlekedés, úgy a kultúra is a fent említett vonalakon terjedt. Nyugati irányból érkezhetett Visegrád és Esztergom felől a magyar, az itáliai, és a germán középkori kultúra. Észak felől Kassáról a felvidéki és a Krakkói szellemi és lelki életmű. A keleti ág kitüntetett szerepű, a Zemplén keleti szélénél fekvő Patak I. András óta királyi erdőbirtok és szálláshely volt, egyben a Bodrog partján a gázlónál egy magasponthoz figyelőhely lehetett. A települést I. és II. András királyok tették naggyá. Patak közvetlen királyi birtokká vált. II. András király és neje – meráni Gertrud leánya Árpád-házi Szent Erzsébet itt született. A királyi kápolnától északra épült az első hosszahajós városi templom.

Már a középkorban iskola-város volt Patak. A város északi részén megépül a város első ismétlése. A Palócziai Patak központjához közel Hécén építkeztek a 15. sz. derekán. Castellumuk a Szél-dombon volt, de a XVI. század első harmadában megsemmisült.

A történelmi városmag a 15. századtól várfallal és száraz árokmal volt védett. Temploma az un. orsós terek mintájára a tér közepén állt. A Palócziai – Perényiek építkezése a várfal részévé tette a r.k. templomot, ezzel megszüntették az átmenő forgalmat. A ferencesek protestánsokká váltak és Patakon templomuk és területük a későbbi Collegium fundusává vált. A birtokos családok is az új hitet képviselték, így a Dobók, Lorántffy és Rákócziak lettek donátorai az 1531-ben épült Református Nagykollégiumnak (Collegium), melynek kisugárzása Heidelbergig, Göttingéig és Genfig szemléltethető. I. Rákóczi György – a későbbi erdélyi fejedelem – hadászati és reprezentációs központtá építi át székhelyét. Nagy jelentőségű ágyúöntő műhelyt létesít. A morvaországi csata után jelentős számú habán kézműves népességet hív meg udvarába – szabad vallásgyakorlás biztosításával. A Belvárostól északra a Kollégium és a Szél-domb között kerül kialakításra a „Habán-telep”. Lorántffy Zsuzsanna a Kollégiumot patronálja, s tudós tanárokat hív mint pl. Johannes Amos Comeniust. A XVIII. – XIX. század fordulóján megépül az új református templom barokk stílusban.

Az ősi református temető megszűnik, tőle északra újat jelölnek ki. A felhagyott temető területén alakul ki a későbbi iskolakert, ahol a XX. század elején az angol és a humán internátusok épülnek.

1871-ig mezőváros volt, ekkor nagyközséggé alakult. A 20. század elejétől 1956-ig járási székhely. Várossá 1968-ban nyilvánították. Fejlődése ettől az időtől töretlen. A történelmi jelentőségű épületek mellett Végardó – Fürdő, az ipar képezi a fejlődés motorját.

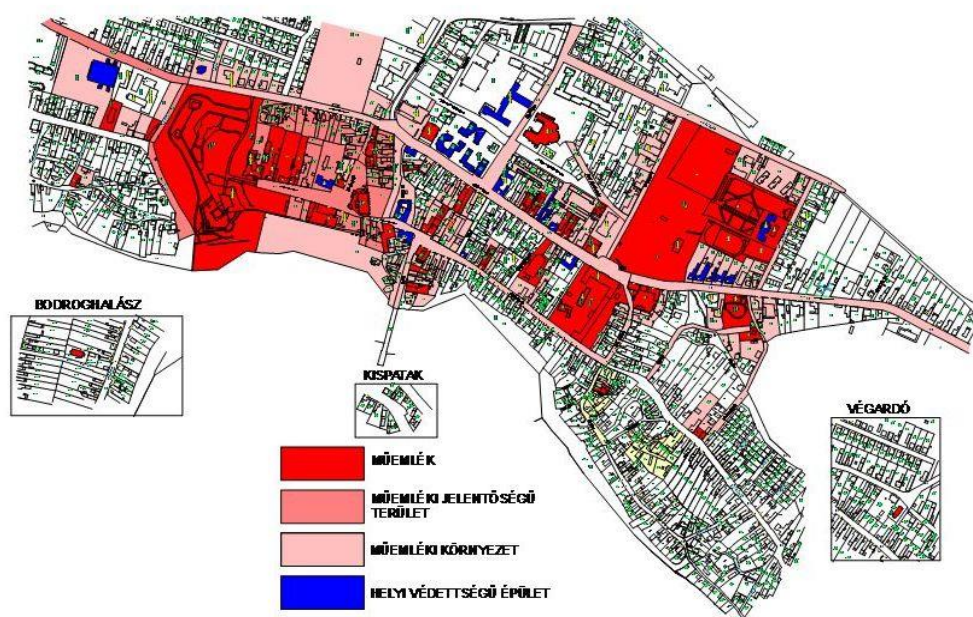

ÖRÖKSÉGÜNK

Sárospatak a térség különleges adottságú települése. Értékesek a város természetközeli területei az északi erdőségek, valamint a növénygazdag száraz-félszáraz gyepek s a délebbi, keletebbi részt meghatározó Bodrog és holtágai, melyek védelmére fokozottan ügyelni kell. Ilyen: a Megyer hegyi tengerszem, a Gombos-hegy, Mandulás, Páncél-hegy és Szemince-hegy árvalányhajas, kökörcsines száraz gyepei, sztyepprértjei, valamint a Bodrogot kísérő töredékes galériaerdők és holtág maradványok. A Bodrog és a belé folyó 3 jelentősebb patak ökológiai folyosói is védelemre szorulnak, a Hercegekúti patak, a Suta-patak és a Ronyva. Tájhasználati konfliktusok vannak pl. a Páncél-hegyen kezdett kőbányászat, valamint a Szemince-hegy bányászata, az erdők pusztulása, melyek megszüntetendők. A Hegyalja világörökségi védelem alatt lévő szőlőterületei tovább növelik különlegességét, amit fokoz a város történeti, kultúrtörténeti, műemléki jelentősége.

VILÁGÖRÖKSÉGI HELYSZÍN-MŰEMLÉKEK-HELYI ÉRTÉKEK

Sárospatak – Rákóczi Pince

A város történelmi központjában található a Rákóczi Várkastély parkja alatt 14 méter mélyen elhelyezkedő 1000 méter összhosszúságú pince, amely Tokaj-hegyalja egyik legnagyobb és legszebb pincéje, élő tanúja a Hegyalja és Patak Árpád-korig visszanyúló szőlő és borkultúrájának. Sárospatak történelmi nevezetességei közé tartozik, hiszen a XVI. sz. óta a vár és a vidék nevezetes urainak tulajdona, gazdaságuk egyik tárháza volt. Múltját, a várat 1534-ig Perényi Péter idejéig követhetjük. Tulajdonosai voltak I. Miksa király, Dobó Ferenc. 1612-ben Lorántffy Mihály. I. Rákóczi György és Lorántffy Zsuzsanna házassága révén a pince is a Rákóczi fejedelmek tulajdona lesz, majd 1712- től 1776-ig Trautsohn herceg, majd 1806 és 1875 között Bretzenheim herceg, 1875-1950-ig Windisch-Graetz herceg tulajdona a pince. 1951-től a Tokajhegyaljai Pincegazdaság, 1971-től a T.Á.G.-i Borkombinát kezelésében van. Jelenleg 1992-től a Megyer Rt. tulajdona.

RÁKÓCZI VÁR

A mai várkastélyt és a hozzákapcsolódó város erődítéseit eredeti alakjukban 1534 és 1542 között Perényi Péter építtette. Perényi a középkori városközpontot bástyás várfalövvel vettette körül, és e külső vár délkeleti szegletében alakította ki új rezidenciáját, a reneszánsz lakótoronnyal. 1567-ben. 1573-ban a Dobó családé, majd 1608-ban Lorántffy Mihály lányaié lett. 1616-ban Lorántffy Zsuzsanna férjével, I. Rákóczi Györggyel jelentős építkezésekbe kezdett: 1617-18-ban a várkastély keleti szárnyára emeletet húztak, 1628-ban elkészült az új-bástya, s megerősítették a templom északi falát. 1642-től a kastély déli szárnyára is emeletet építettek, 1647-ben pedig elkészült a Lorántffy-loggia.

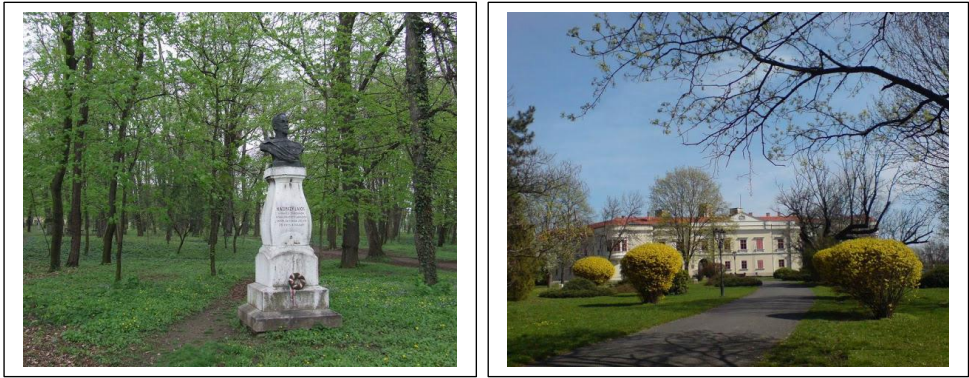
HELYI ÉRTÉKEK

EGYEDI TÁJÉRTÉK

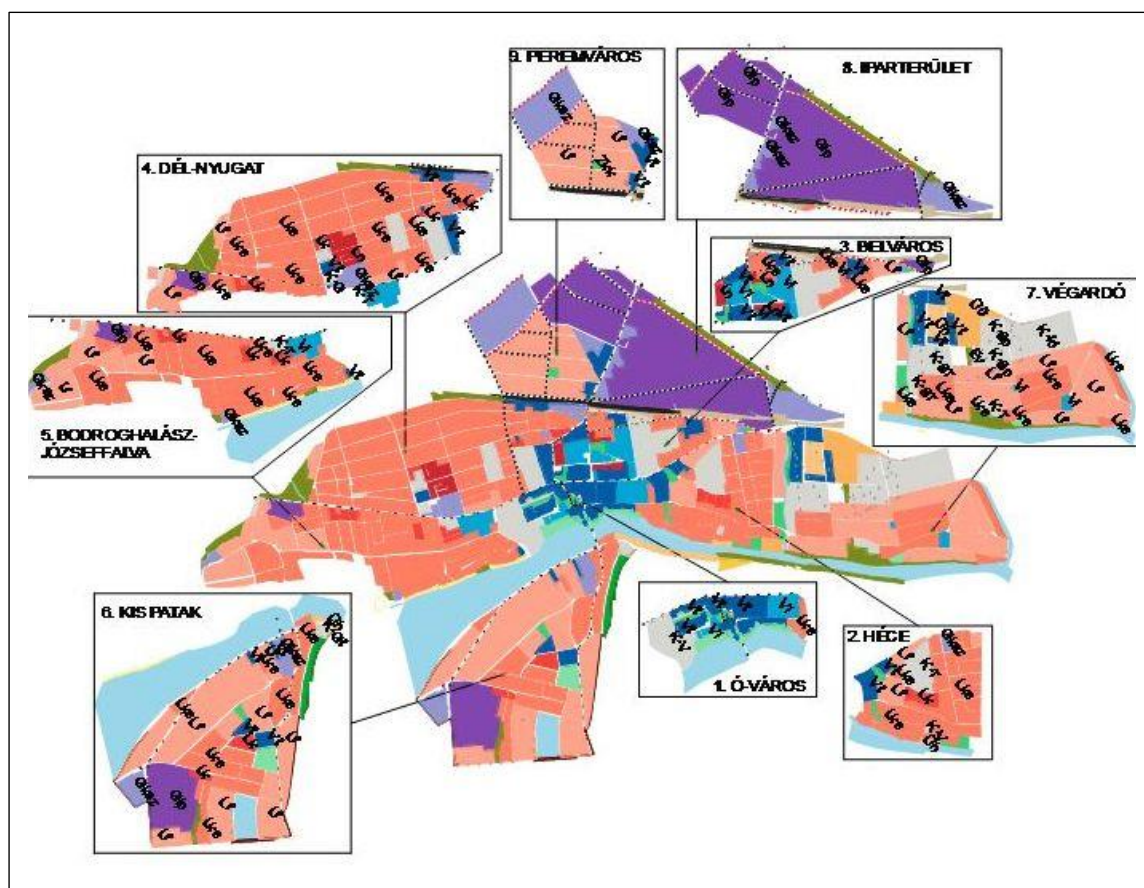
ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

A település karakteresen tízenegy részre tagolódik:

1. Óváros
2. Héce
3. Belváros
4. Dél-nyugat
5. Hustác (és Bodroghalász)
6. Kispatak
7. Végardó
8. Iparterület
9. Peremváros
10. Tanyák, tanyaközpontok
11. Beépítésre nem szánt területek

A város összetettsége következtében ezeken a településrészeken (Óváros, Héce, Belváros, Hustác–Józseffalva–Bodroghalász, Kispatak, Végardó) belül különböztethető meg történeti és átalakuló településrész.

A településrészek közül a Dél-nyugat, az Iparterület és a Peremváros átalakuló településrésznek tekinthető. Külön kategóriát képeznek a beépítésre nem szánt területek.

Ó-VÁROS

Az Óvaros a Bodrog és az újkori főutca, a Rákóczi utca közt terül el az Arad utca és a Szemere utca által határolt terület, melynek a gerincét a Kossuth utca, mint piactutca és a várnegyed építése előtt megépült rk. templom körül kialakult orsós tér határozta meg. Ebbe a piactucába csatlakozott a Bodrogi köz, majd híd, ezzel megteremtve a településszerkezetét.

A terület meghatározó területi egysége a várfallal körülvett és műemléki jelentőségű védelem alatt álló várnegyed a Várpalota épületegyüttesével, a volt Trinitárius kolostorral, a gótikus rk. templommal és a döntően kétszintes köz és lakóépületekkel. Ezen a területen található a város egyetlen világörökségi helyszíne a Rákóczi pince.

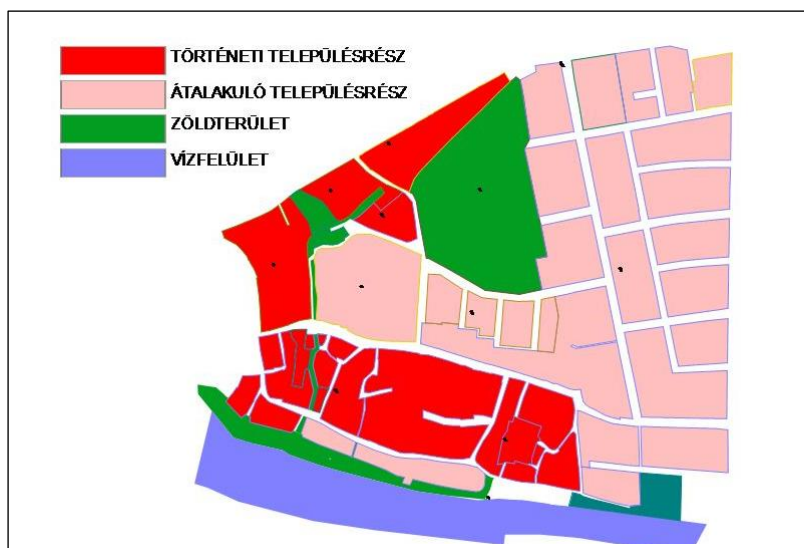
Másik egyértelműen lehatárolható területe a Kossuth utca környéke, a piactutca zárt sorú, részben zárt sorú földszintes és egy emeletes lakó és üzletházaival, a református templommal és a Nagy Kollégium együttesével.

HÉCE

Héce, a habánok által betelepült városrész, területét a Szemere utca, Kazinczy utca, Határ utca és a Bodrog határolja. A terület magába foglalta a Felsőhotáti részt is, amelynek lakói között mindig több volt az értelmiségi és a kézműves, akik kiszorultak a Belsővárosból. Lakosai inkább reformátusokból kerültek ki, akik közül papok, tanárok, deákok egyaránt előfordultak. A kézművesek közül 1645 után az újkeresztyén telep lakói emelkednek ki, legnagyobb részben itt laktak és a XVIII. századtól kimutathatóan dolgoztak a fazekasok (Fazekas sor), de akadtak kovácsok, lakatosok, szígyártók, nyeregkészítők, csizmadiák, kőművesek, szűcsök, kővágók. Határait dél fele a középkori temető és a Papszer még ide tartozott, keletre a Berek illetve a Héce határolta. A Bodrog szabályozása után végig a Bodrog képezte a határát. Észak felé a Széldomb, majd a XVI. század utolsó negyedétől a Református temetőig terjed.

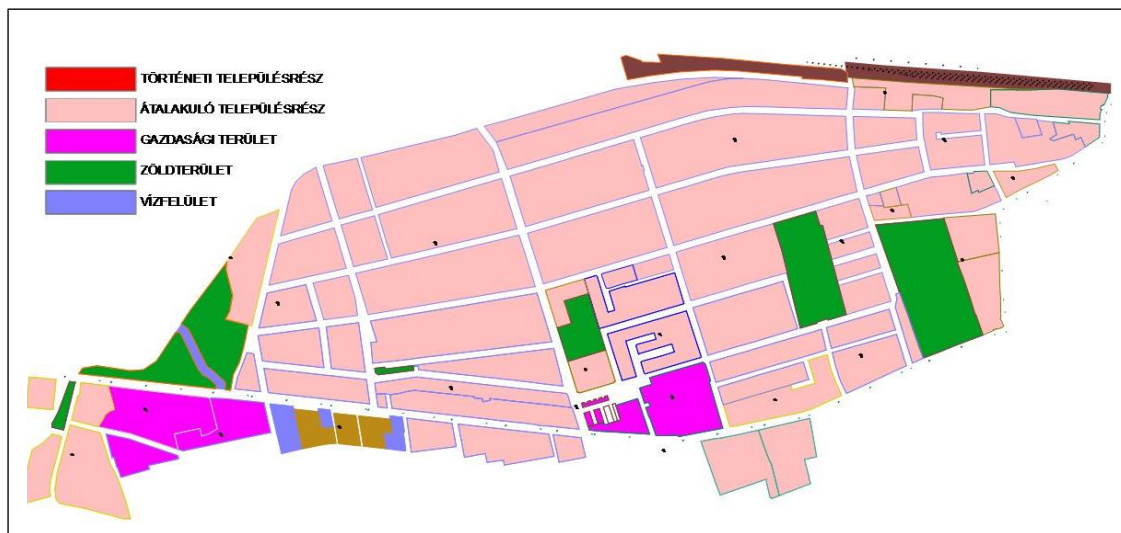
BELVÁROS

A Belváros lényegében az Óváros nyugati irányú terjeszkedése révén létrejött második üzletutca (Rákóczi u.-Kazinczy u.) és a hozzá csatlakozó kisebb utcákból jött létre. Keletről a Rákóczi és Kazinczy utcák, nyugatról a vasút, délről az Erdélyi János utca határolja. A történelmi településrészt a Rákóczi utca részben zárt sorú a földszintes és két szintes lakó és üzletházai, a Kazinczy utcai professzor villák, a Tanítóképző-művelődési ház együttese képviselik. Történelmi értéknek tekinthető az Iskolakert az értékes növényvilágával, a kollégiumaival és Tornacsarnokával.

DÉL-NYUGAT

A Dél-nyugati terület egység jellemzően újkori és legújabb kori képződmény, kertvárosi területekkel, kockaházakkal és lakóteleppel. Keleti lehatárolása a Rákóczi utca – Illyes Gyula utca, északi lehatárolása az Erdélyi János utca, míg nyugati oldala a MÁV területe és a régi kisvasút volt nyomvonala. A kertvárosias és nagyvárosias terület zárt tömbjeit a rk.temető, a sportpálya valamint a Hotyka patak zöldterületei lazítják fel

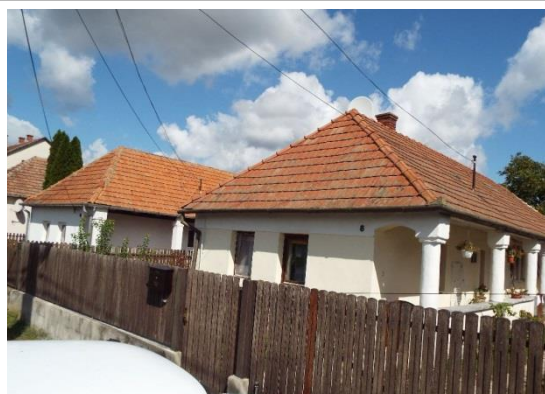
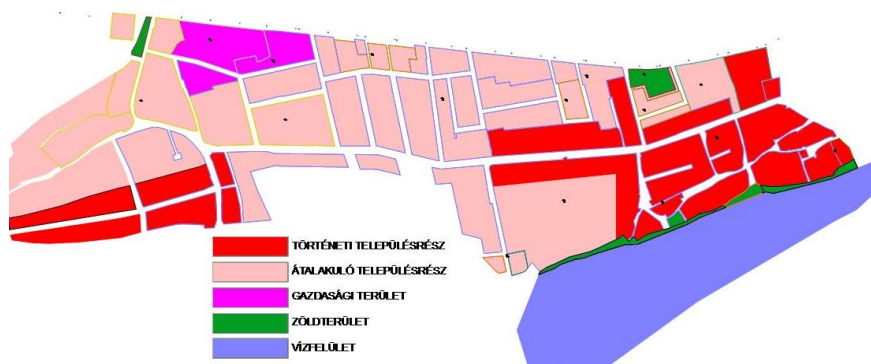
HUSTÁC-IÓZSEFFALVA-BODROGHALÁSZ

A Hustác-Józseffalva-Bodroghalász területe lényegében három önálló települést, településrészt foglal magába.

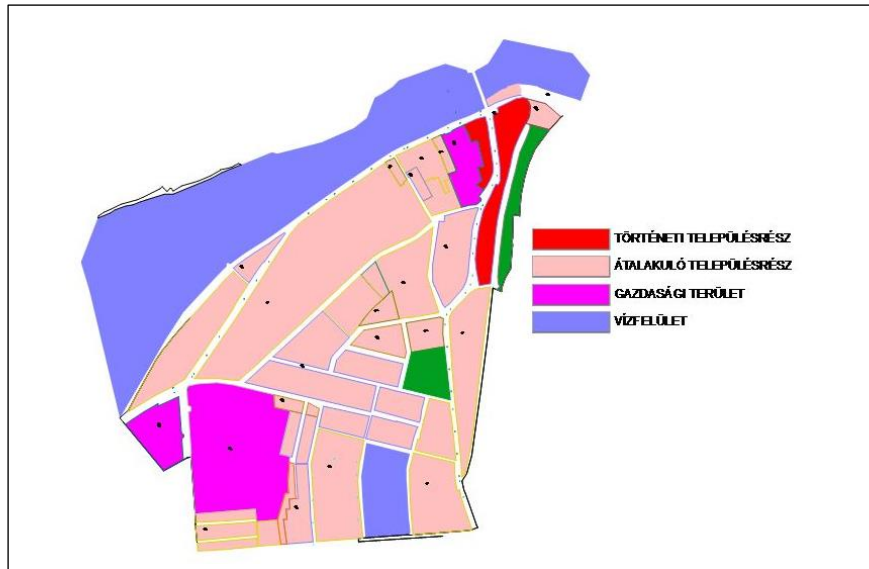
„Hustác” az Arad utca és Bodrog folyó és a Zsidó temető közt alakult ki. Az uradalom majorjának és a gazdaságot kiszolgáló népességnek volt a szálláshelye. Az Alsó-Hustácon a Bodrog menti szabálytalan telkeken kisebb kontyolt nyeregtetős kétsztrtú ház volt a jellemző.

Józseffalva ennek folytatásában svábok betelepítésével a Thököly és Teleki utcák között jött létre 1785 nyarán. A települést 1911-ben csatolták a városhoz. Az egystrtú településrészen érződik az egy időben történt kialakítás, a széles és szabályos Szt József utca szalagtelkeivel, keresztcsűrös beépítésével. A barokk rk. kápolna az utcasorba simul. Az itteni házak nagyobbak és csonkakontyolt nyeregtetősök lehettek.

Bodroghalász ősrégi község, mely 1248-ban már *Petrahó* néven szerepel; a tatárjárás után olaszokkal telepítették be. 1257-től a szent-ágoston-rendű toronyi szerzetesek, a XV. században az ujhelyi pálosok birtoka. 1530-ban *Perényi* Péter a várhoz csatolja, a *Rákóczyaktól* elkobozva hg. *Bretzenheim*, majd hg. *Windischgraetz* család birtoka. 1896-ban nevét Bodroghalászra magyarosították. A református templom 1826-ban épült. 1888-ban a Bodrog áradása, később tűzvész pusztította. A településrészt a Bodrog és a Hotyka patak malomárka valamint északnyugatról a volt hadiút határolta. A település két utcára fűzött szalagtelkes, utcára merőleges kontyolt nyeregtetős lakóházas és keresztcsűrös kialakítású, amelyet 1953-ban csatolták a városhoz.

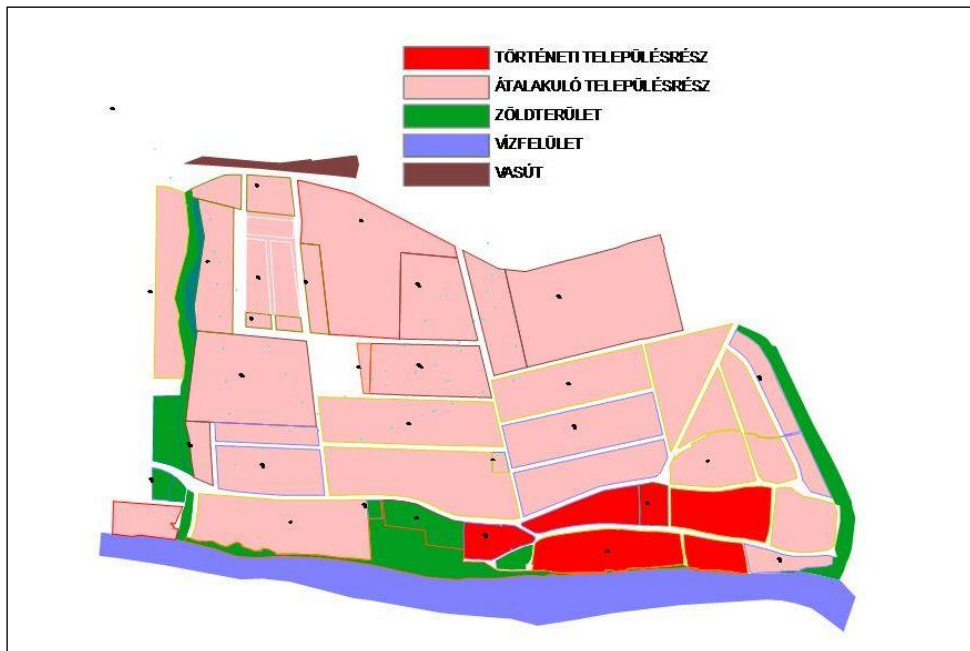
KIS-PATAK

A Bodrog balpart már a XV. században benépesül. Perényi Péter az 1530-as években horvátokat telepít ide. Ettől kezdve Kispatak önálló egységként saját főbírót választ, a mindenkori uradalom is önálló egységként kezeli. Temploma, temetője sohasem volt, alsó fokú iskolát a XIX. századtól működtettek. 1883-ban önállósága megszűnt és Sárospatak részeként élt tovább. Kispatak házai a folyóra néztek, aminek az oka, hogy a kispatakiak életében a folyó nagyobb szerepet játszott, több veszedelemmel fenyegetett, hiszen alacsonyabb part választotta el, mint a magas folyóperemen ülő Nagypatakot. A terület kis részén, a Gárdonyi utca 11 műemlékileg védett lakóház környezete kezelendő településrészként. A terület nagy része átalakuló településrész, ahol iparterületek is vannak.

VÉGARDÓ

Végardó északi részét képezi a városnak, amely a Héce (és a Szél-domb köré szervezett) városrészhez csatlakozik. A két területet a Határ utca választja el, Keletről a Bodrog, nyugatról a vasút és a 37-es út, északról pedig külterületi egységek övezik.

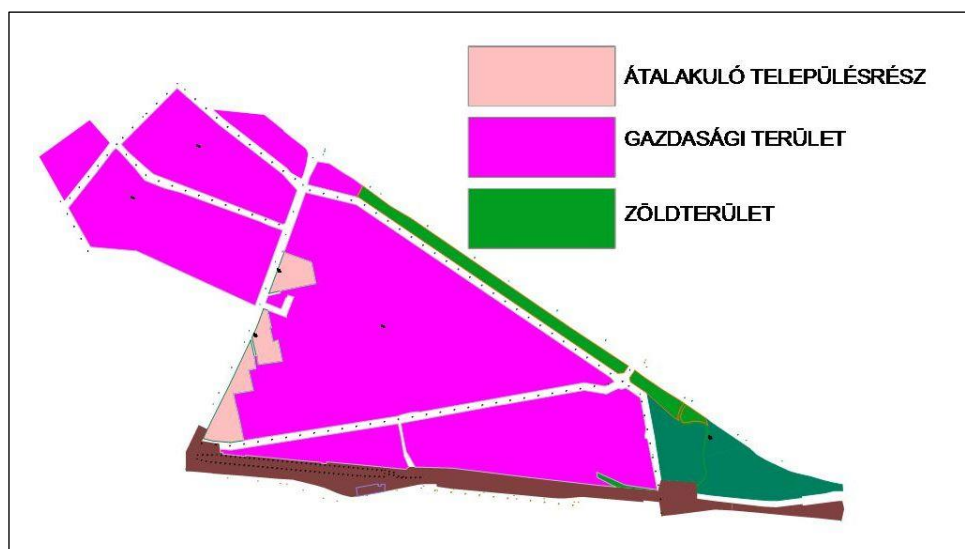
Ősi vámszedő-hely, mely 1380-ban *Ordó* néven fordul elő először. 1390-ben Zsigmond királytól *Perényi* Miklós kap rá királyi adományt. Ekkor a pataki várhoz tartozott. 1429-ben a *Palóczy*knak is van itt birtokuk. 1598-ban *Dobó* Ferencz a földesura. A pataki uradalom tartozékaként azután a *Rákóczy*ak birtokába kerül, kiktől elkobozva, *Trautson* Vilmos hercegé, majd herceg *Bretzenheim* Ferdinándé s végül herceg *Windischgraetz* Lajosé lett. 1968-ban Végardót közigazgatásilag Sárospatakhoz csatolják. A településrész ősi magja tipikus példája a folyó mellé települt pajtasoros szalagtelkes elágazó utcás utifalunak. A szalagtelkek utcai frontján egytraktusos földszintes kontyolt nyeregtetős lakóházakhoz épített istállók és tőlük távolabb a telek belsejében hossz irányú csűrök voltak. A lakóházak cserép illetve bádogfedésűek.

A településrész kis területe kezelendő történeti településrészként. A nagyobb terület átalakuló településrész, ahol a lakó területek, a Termálfürdő és az üdülőterületek keverednek.

IPARTERÜLET

A 70-es években kialakult iparterületet a vasút, a 37-es út és a Wesselényi Miklós utca határolja. Az Iparterület szinte kizárólag gazdasági, kereskedelmi és ipari funkciókkal ellátott terület.

PEREMVÁROS

Az 1930-as években kialakult Peremváros a Wesselényi utcától a vasút és a 37-es út által határolt delnyugatra fekvő területet. A Peremvárosi részen ipari - gazdasági-kereskedelmi és lakó funkciók vegyesen találhatóak.

TANYÁK, TANYAKÖZPONTOK

Sárospatak határának Bodrogi köz része az ú. n. Alsóhatáron jellemzőek a volt uradalmi tanyák. A terület a XVII. században Lorántffy Zsuzsanna révén lett a Rákóczi családé. A fejedelemszöny a Kollégium alapításakor területet a Református Kollégiumnak adományozta, ahol döntően külterjes állattartás folyt. A Bodrogi köz földjeinek intenzív használata a XIX. század végén, a vizek lecsapolása után kezdődött. A területen három jellegzetes tanyaközpont, Halászhomok, Dorkó és Apróhomok valamint számtalan tanya jött létre. A tanyákon a falusias beépítésnél tágasabb telkeken a környékre jellemző lakóépületek és gazdasági épületek épültek. Sok tanya megújul, de több területen az elmaradottság, jellemző.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

A beépítésre nem szánt területek közé tartoznak a város temetői, értékes parkjai, köztük a legértékesebb Várkert és Iskolakert. A Bodrog-parti vár alatti park kapcsolatot teremt a folyóval és a folyó által létrehozott ökológiai folyosóval. A várostól nyugatra hegyaljai szőlőterületek biztosítják a kapcsolatot a Zempléni tájvédelmi terület előhegyeivel a Botkővel, a Király- és Megye hegygel, az ökológiai magterületekkel és pufferzónákkal, valamint ökológiai folyosóival.

Más karakter jellemzi a Bodrogköz galériaerdős holtágait, homokdombjait, ökológiai magterületei és pufferzónái valamint ökológiai folyosói a Tisza-Bodrog szabályozás után jöttek létre.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Sárospatak város épített környezetében egyedülállóan ötvöződik több évszázad építészeti kultúrája: a középkori eredetű, a reneszánsz építészet szép emlékei. A XVIII-XIX. század építészeti emlékek, a mezővárosi épületek valamint a népi lakóházak, borházak és pincék. A város szépen őrzi a hegyaljai kisvárosi jellegzetességeket, értékeket. Feladatunk ezeknek az értékeknek a megőrzése, harmonikus tovább fejlesztése. A Tokaj-hegyaljai történelmi borvidék kultúrtáj 2002-ben nyert felvételt az UNESCO Világörökségi listára. Ennek megfelelően feladatunk kettős, megőrizni a középkori szerkezetüket megtartó kiemelkedő értékű műemlékeinket, a kultúrtáj kiemelkedő elemeit, a kortárs építészeti kultúra értékes öröksége Makovecz Imre (és követői) sárospataki városépítészeti együttese: a művelődési ház, az áruház, a városközponti lakóépület-együttest. Ezért elsőbbséget élvez a felújítás, a meglévő épületek hasznosítása. Az új épületek létesítésénél a világörökségi környezetbe illesztés kap kiemelt szerepet.

A felújítás tízparancsolata

1. Ismerd meg környezeted értékeit, mielőtt hozzányúlsz!
2. Mutass példát szomszédaidnak és kövesd a jó példát!
3. Újítsd fel az eredeti építészeti tagozatokat és díszítéseket, mert az Istenek a részletekben laknak!
4. Használd ki a hagyományos beépítés előnyeit!
5. Először az udvar felőli szárnyat bővítsd és tetőtéri ablakot is csak az udvarra nyiss!
6. Garázszt az utcára ne nyiss, a melléképületet a lakóházzal vagy a falazott kerítéssel szervesen építsd egybe!
7. Próbáld rekonstruálni a hagyományos ablakosztást, mert a homlokzat a ház arca, ablaka pedig a szeme!
8. Cseréld ki a vaslemez kaput hagyományos fakapura!
9. Ápold a ház előtti virág- és növény sort, mert a tied!
10. Ne zárkózz be, hanem lépj ki és segíts másoknak is!

(dr. Mezővesi Tamás egyetemi tanár / Telenülési kultúráink című tanulmány - 1990)

Az építés tízparancsolata

1. Mielőtt új épületet tervezel, kétszer is gondold meg, hogy a régit nem lehet-e felhasználni!
A tervezéssel építész bízál meg!
2. Ne feledd, hogy az építés közügy is!
3. Próbálj alkalmazkodni a kialakult beépítéshez és utcaképhez!
4. A telek beépítésénél ne csak házban, hanem udvarban és térfalakban is gondolkozzál!
5. Az udvart úgy tervezd, mint a házat: olyan helyiségekről van szó, amely fölül csak a tető hiányzik!
6. Az oldalhatáron álló beépítést ne a szegénység, hanem a józanság és a kulturáltságjelének tekintsd!
7. Használd a hagyományos környezetkultúra elemeit: a tornácot, a falazott kerítést, a tető feljárót, és töltsd meg új tartalommal!
8. Az épület homlokzatánál alkalmazd a harmonikus arányrendszer törvényeit!
9. A kevesebb több: az egyszerűség nemessé tesz!

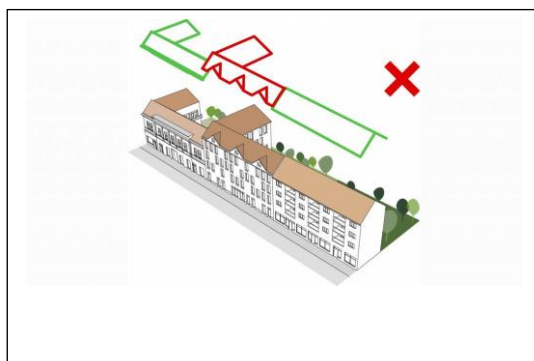
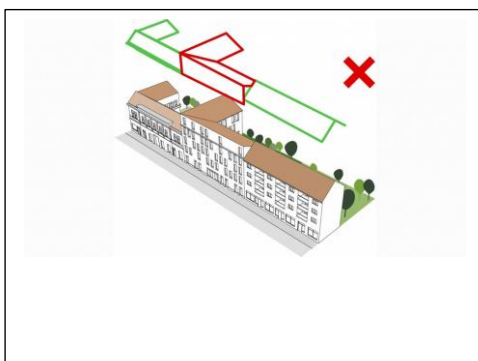
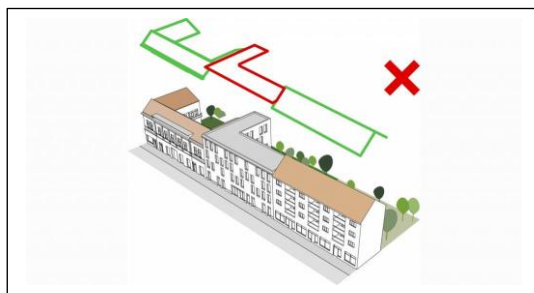
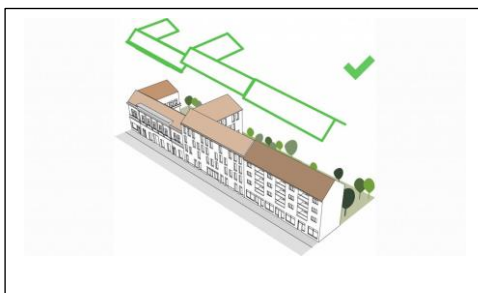
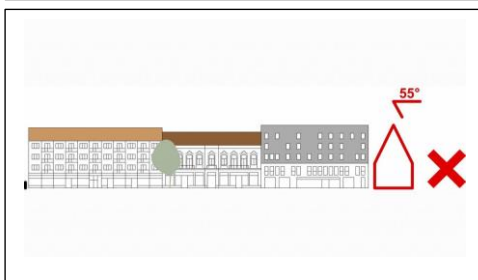
(dr. Meggyesi Tamás egyetemi tanár / Települési kultúránk című tanulmány - 1990.)

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ NAGYVÁROSIS TERÜLET

MAGASSÁG, TETŐFORMA

A világörökségi védelem alatt álló város város történeti településrészein a 3-4 szintes 35- 45° közötti magastetős épületek a jellemzők. Az új épületeket a környezetbe illesztve, azokkal harmonizálva szabad elhelyezni. Ez alapján magassabb, lapostetős, 40° alatti és 55° feletti hajlásszögű tetővel épületeket nem ajánlott építeni.

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ KISVÁROSIAS TERÜLET

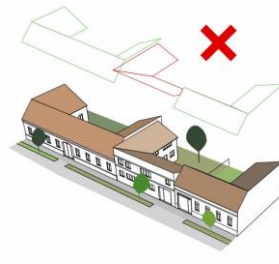
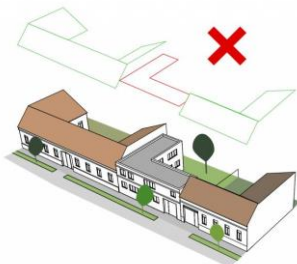
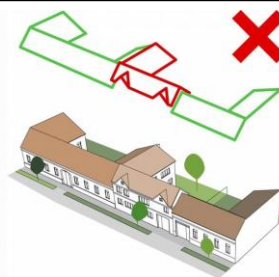
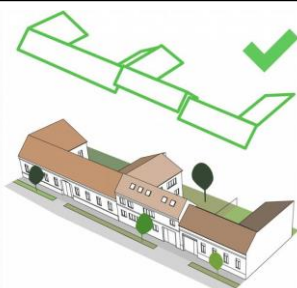
MAGASSÁG

Sárospatak történeti településrészén a zárt sorú kisvárosias beépítésű házak földszintesek és egy emeletesek magasságuk közel azonos. A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek Sárospatak történeti településrészébe.

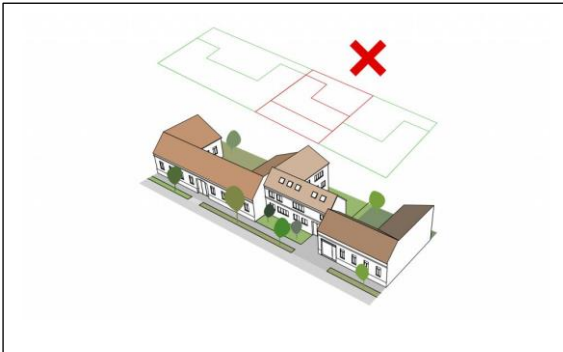
TETŐFORMA, TETŐHAJLÁSSZÖG

Sárospatak történeti kisvárosias településrészén a házak zárt sorúak, tetőhajlásszögük 35-45°. A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl magas illetve a túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek a történeti településrész utcaképebe. A mediterrán, alacsonyhajlású, tördelt tetőformák nem illeszkednek a hagyományos utcaképbe. A harmonikus utcakép kiegyensúlyozottá, széppé formálja és felértékeli az épületeket is.

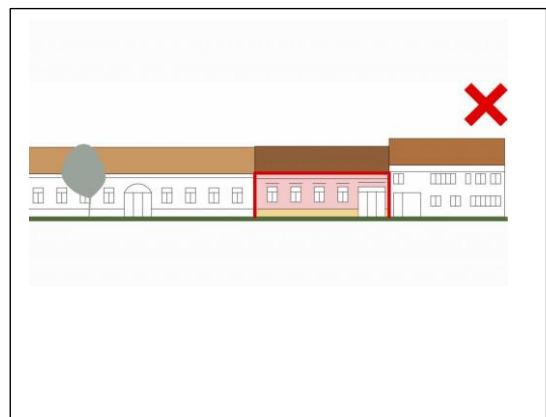
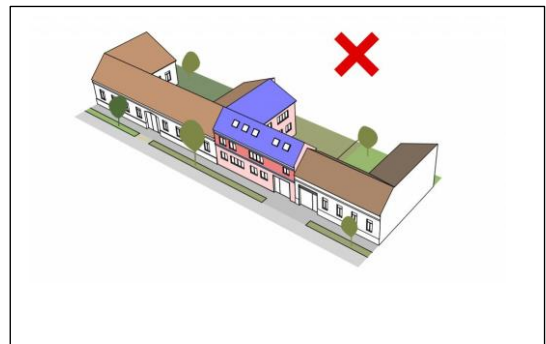
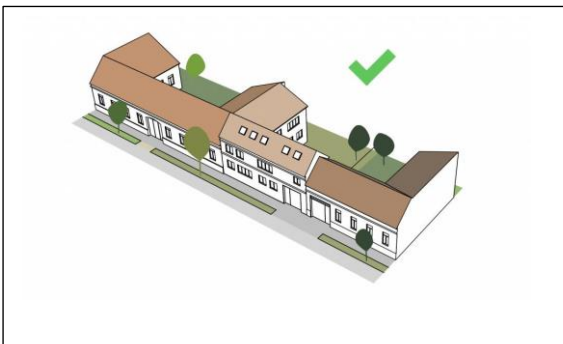
TELEPÍTÉS

A történeti településrész beépítésének rendjére a kisvárosias városkép jellemző. A keskeny telkes területeken az épületek a telek oldalhatárán állnak, homlokzatuk az utcai telekhatáron áll. A szélesebb telkek esetén utcával párhuzamos elhelyezésű épületek vannak. Igazodjunk a már kialakult, harmonikus rendhez! A túl magas (alpesi) illetve túl alacsony (mediterrán) hajlásszög, vagy a tördelt, bonyolult tetőforma idegenül hat és megbontja a történeti falurész egységes utcaképét.

SZÍNHASZNÁLAT

Sárospatak történeti településrészének színvilága változatos, de visszafogottan illeszkedő anyag és színhasználatú. A történeti településrészen a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a ríkítószínű fémlemez fedés és burkolat.

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ FALUSIAS TERÜLET

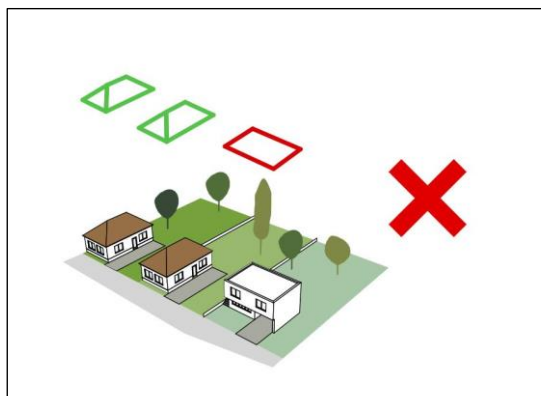
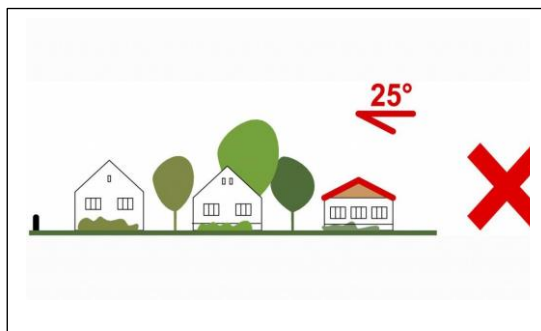
MAGASSÁG

Sárospatak történeti településrészén a falusias családiházak családi házak földszintesek és magasságuk közel azonos. A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek az utcaképbe.

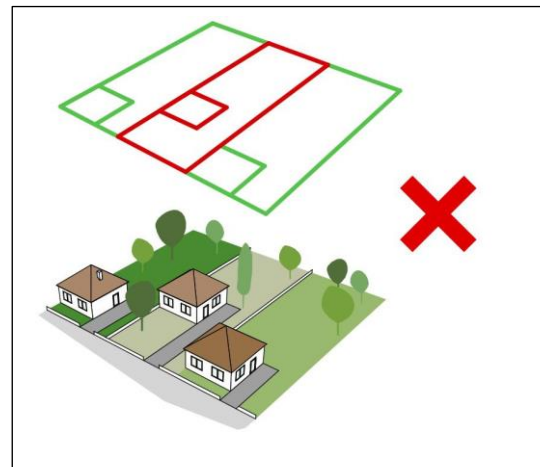
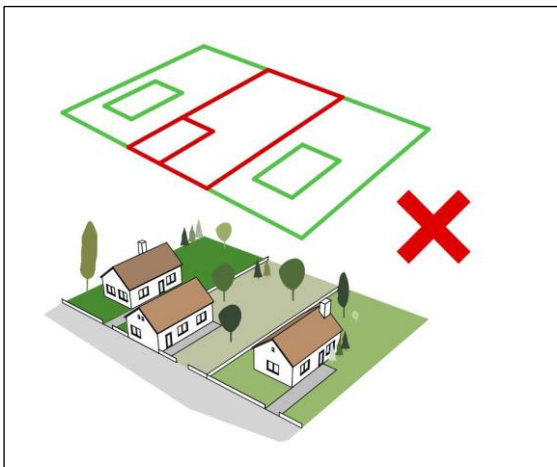
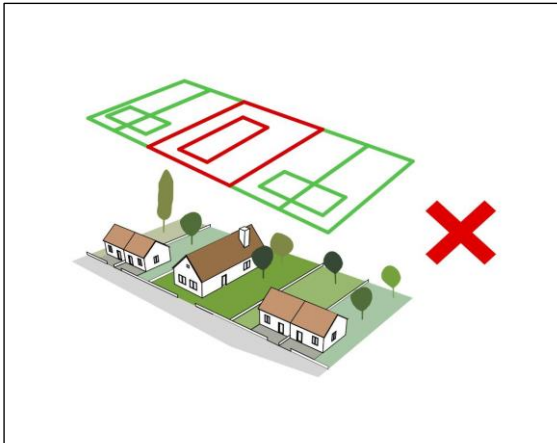
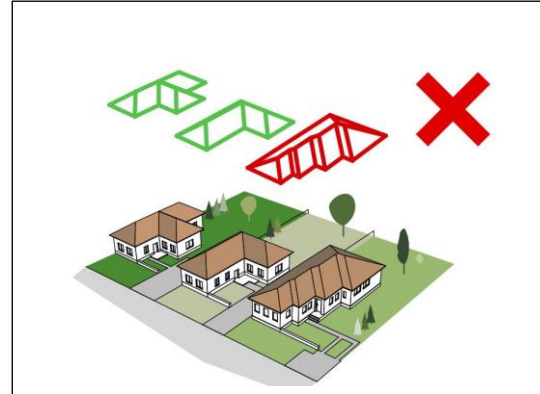
TETŐFORMA, TETŐHAJLÁSSZÖG

Sárospatak történeti településrészének falusias területén a házak kontyolt nyeregtetős, tetőhajlásszögük 35-45°. A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl magas illetve a túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek az utcaképbe. Amennyiben az építési telek körül kialakult egy nyeregtetős, kontyolt nyeregtetős házból álló utcakép, úgy oda a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős, kontyolt nyeregtetős, sátoztetős tetőformájú épület kerülhet. A mediterrán, alacsonyhajlású, tördelt tetőformák nem illeszkednek a hagyományos faluképbe. Ügyeljünk, hogy oromfalas épületek közé ne kerüljön kontyolt nyeregtetős, sátoztetős épület. A harmonikus utcakép kiegyensúlyozottá, széppé formálja ezzel felértékeli az épületeket is.

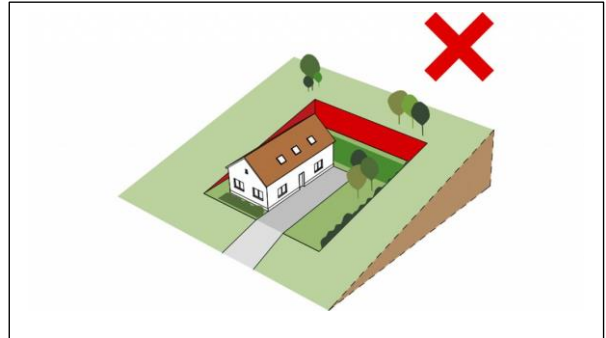
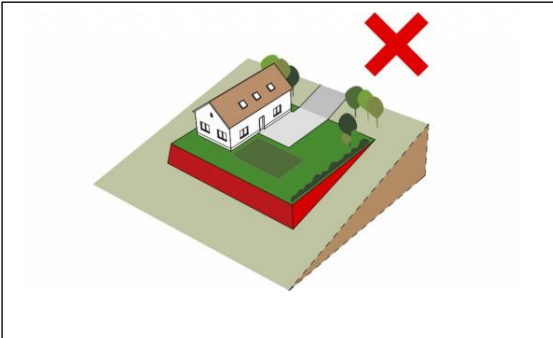
TELEPÍTÉS

A történeti településrész beépítésének rendje a városkép jellemzője. A keskeny telkes területeken az épületek a telkek oldalhatárán állnak, homlokzatuk az utcai telekhatáron áll. A szélesebb telkek esetén utcával párhuzamos elhelyezésű épületek vannak. Igazodjunk a már kialakult, harmonikus rendhez! A túl magas (alpesi) illetve túl alacsony (mediterrán) hajlásszög, vagy a tördelt, bonyolult tetőforma idegenül hat és megbontja a történeti falurész egységes utcaképét.

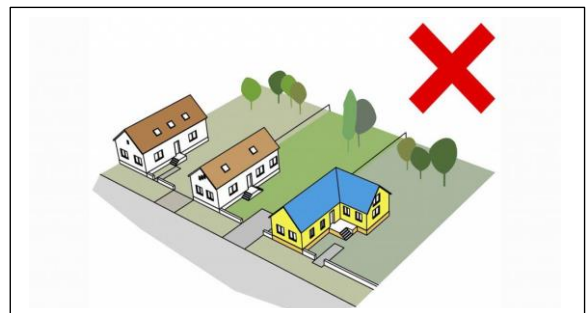
TEREPRE ILLESZTÉS

Az épület illeszkedjen a lejtős terepre, kerüljük a nagy bevágásokat, földkiemeléseket, vagy a mesterséges sík teraszok kialakítását. A szükségesnél nagyobb mértékű talajmunka (kiemelés, feltöltés) jelentős és felesleges költségtöbblettel jár, csökkenti a saját és a szomszédos ingatlanok értékét is.

SZÍNHASZNÁLAT

Sárospatak történeti településrészének színvilága változatos, de visszafogottan illeszkedő. A történeti településrészen a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a ríktőszínű fémlamez fedés és burkolat.

HOMLOKZAT

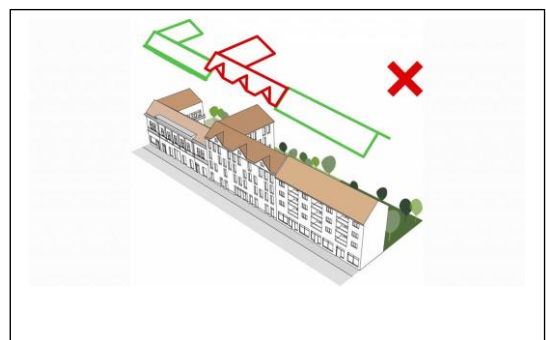
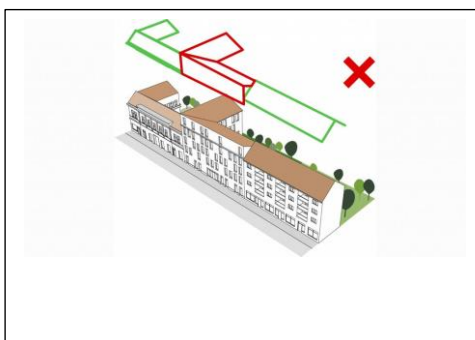
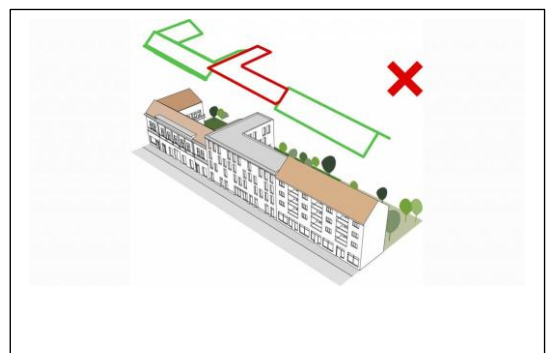
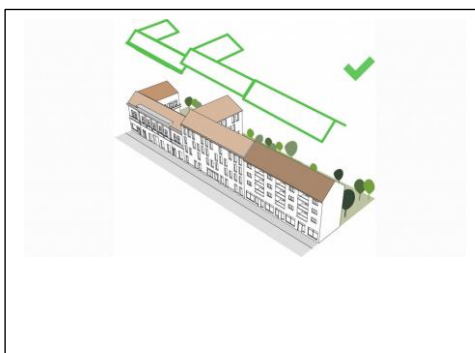
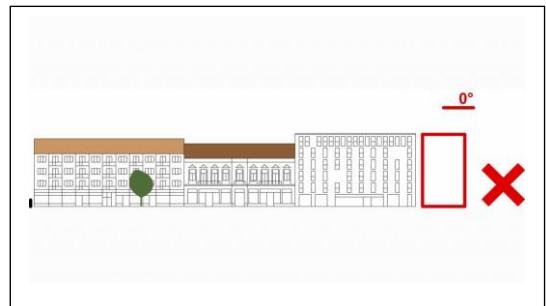
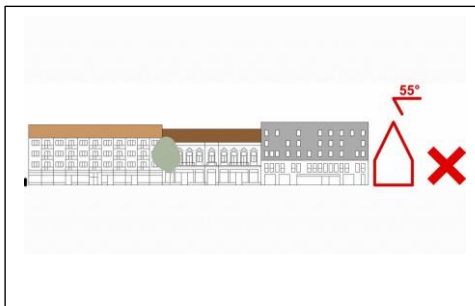
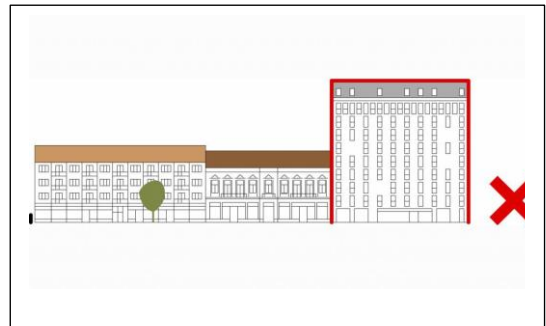
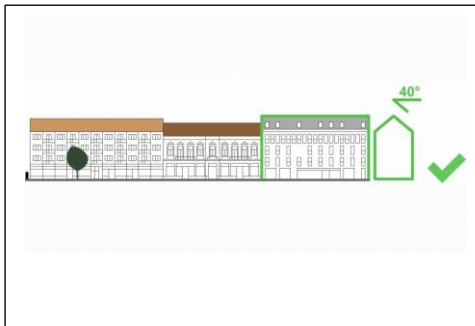
Az épületek egyedi hangulatát a változatos anyaghasználat és a változatos, egymást kiegészítő, összképében harmonikus homlokzatszínezés adja. Mind a homlokzatnál, mind pedig a lábazatnál kövessük a természetes anyaghasználatot: vakolat, kő, kerüljük az egyenes vágású, felületcsiszolt, vagy a csempeszerűen ragasztott kőlapka alkalmazását. Ne alkalmazzunk a hagyományos megjelenéstől idegen, dörzsölt, kapart, vagy egyéb struktúrájú vakolatot, helyette használjunk homlokzati vékonyvakolatot és homlokzatfestést. Javasolt a vidám, meleg föld színek alkalmazása, megőrizve az összkép harmóniáját: terrakotta, okkersárga, fehér, kapucsinó, tojásbél stb. Kerüljük a tetőtérben beugró loggiák használatát a hőhíd problémák illetve beázási veszély miatt.

ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRÉSZ NAGYVÁROSIS TERÜLET

MAGASSAG, TETOFORMA

A világörökségi védelem alatt álló város történeti településrészein a 3-4 szintes 35- 45° közötti magastetős épületek a jellemzők. Az új épületeket a környezetbe illesztve, azokkal harmonizálva szabad elhelyezni. Magassabb, lapostetős, 40° alatti és 55° feletti hajlásszögű tetővel épületek nem ajánlottak.

ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRÉSZ KISVÁROSIS TERÜLET

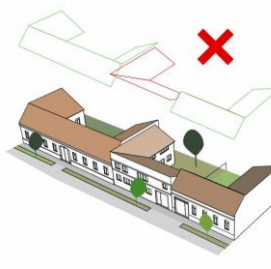
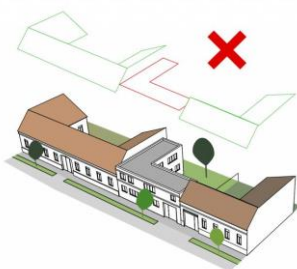
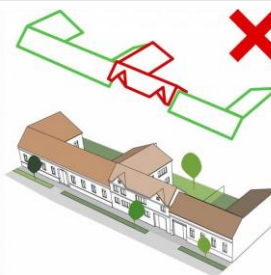
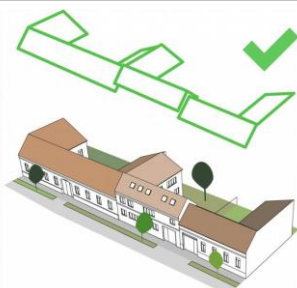
MAGASSÁG

Sárospatak átalakuló településrészén a zárt sorú kisvárosias beépítésű házak földszintesek és egy emeletesek magasságuk közel azonos. A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek Sárospatak átalakuló településrészének utcaképebe.

TETŐFORMA, TETŐHAJLÁSSZÖG

Sárospatak történeti kisvárosias településrészén a házak zárt sorúak, tetőhajlásszögük 35-45°. A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl magas illetve a túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek a történeti településrész utcaképebe. A mediterrán, alacsonyhajlású, tördelt tetőformák nem illeszkednek a hagyományos utcaképbe. A harmonikus utcakép kiegyensúlyozottá, szépé formálja és felértékeli az épületeket is.

ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRÉSZ KERTVÁROSIAS TERÜLET

TELEPÍTÉS

Az épületek az utcától azonos távolságban állnak, mely egységes utcaképet eredményez. Alkalmazkodjunk a már kialakult rendhez! Jó benapozást eredményez. A meredek („alpesi”) illetve túl alacsony („mediterrán”) hajlásszögű tető idegenül hat az utcaképben, ezért kerülendő.

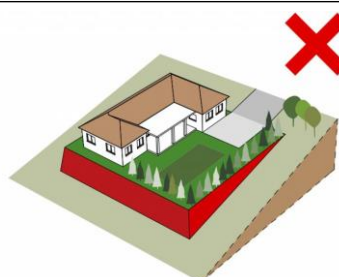
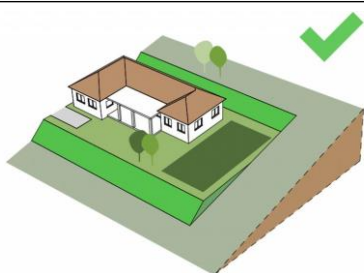
MAGASSÁG

A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük.

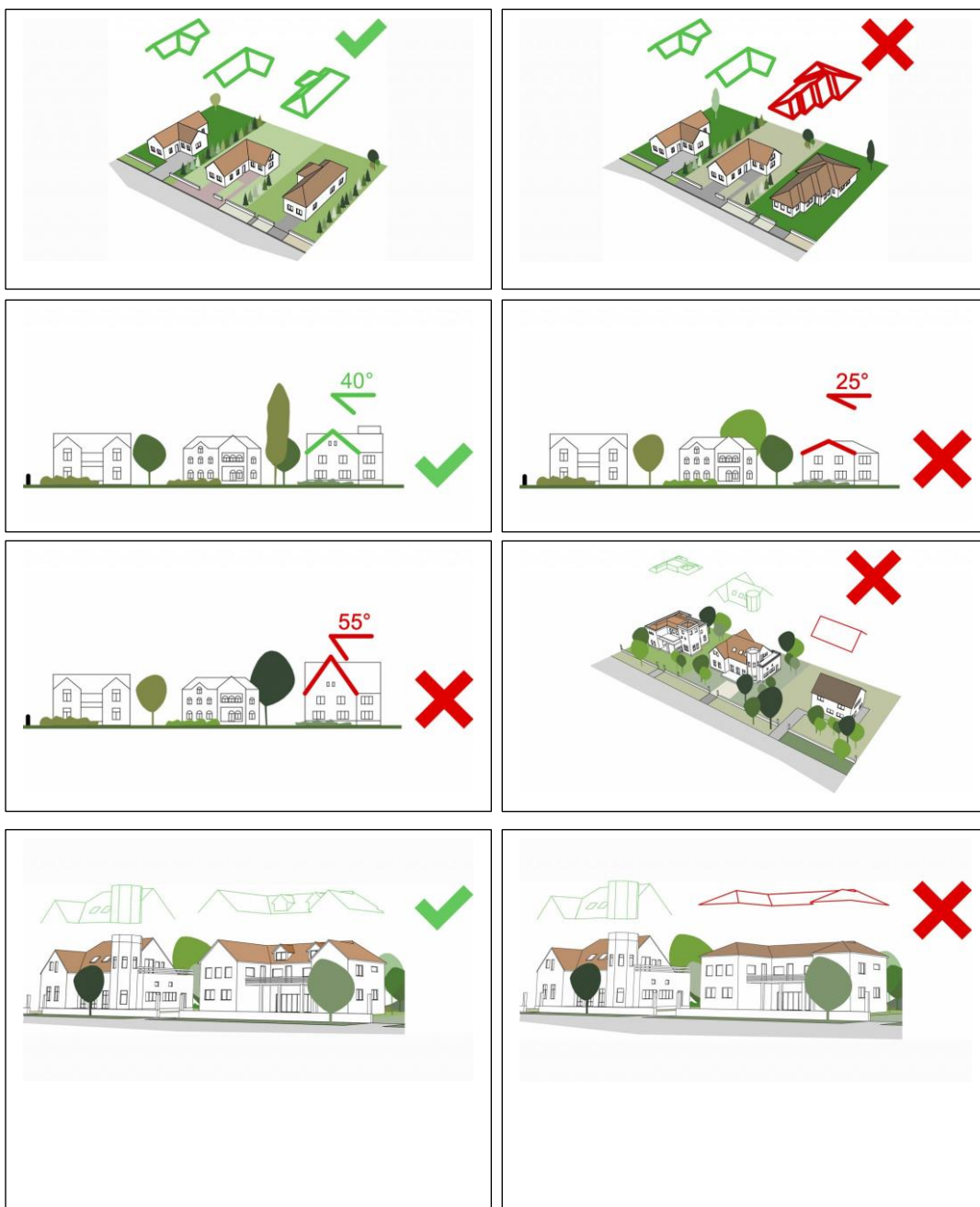
TEREPRE ILLESZTÉS

Az épület illeszkedjen a lejtős terepre, kerüljük a nagy bevágásokat, földkiemeléseket, vagy a mesterséges sík teraszok kialakítását. A szükségesnél nagyobb mértékű talajmunka (kiemelés, feltöltés) jelentős és felesleges költségtöbblettel jár, csökkenti a saját és a szomszédos ingatlanok értékét is.

TETŐFORMA, TETŐHAJLÁSSZÖG

A kertvárosias területen a házak kontyolt nyeregtetős, oromfalasak, tetőhajlásszögük $35-45^\circ$. A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük. A túl magas illetve a túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek az utcaképbe. Amennyiben az építési telek körül kialakult egy nyeregtetős, kontyolt nyeregtetős házból álló utcakép, úgy oda a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős, kontyolt nyeregtetős, sátoztetős tetőformájú épület kerülhet. A mediterrán, alacsonyhajlású, tördelt tetőformák nem illeszkednek a kertvárosi környezetbe. Ügyeljünk, hogy oromfalas épületek közé ne kerüljen kontyolt nyeregtetős, sátoztetős épület. A harmonikus utcakép kiegyensúlyozottá, széppé formálja ezzel felértékeli az épületeket is.

ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRÉSZ FALUSIAS TERÜLET

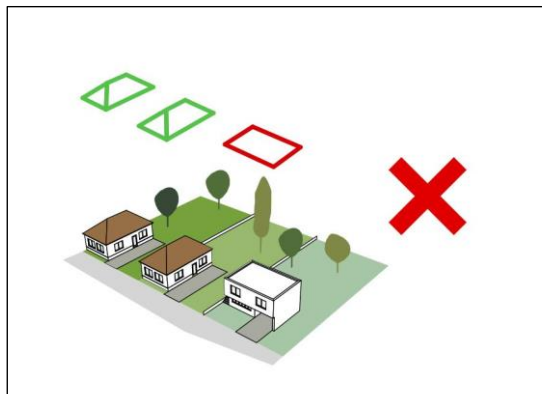
MAGASSÁG

Sárospatak történeti településrészén a falusias családiházak családi házak földszintesek és magasságuk közel azonos. A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek az utcaképbe.

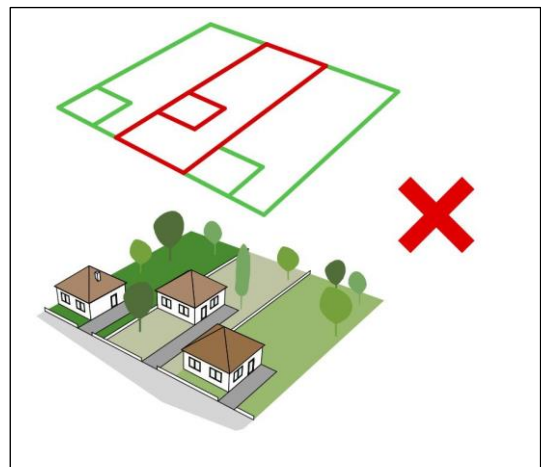
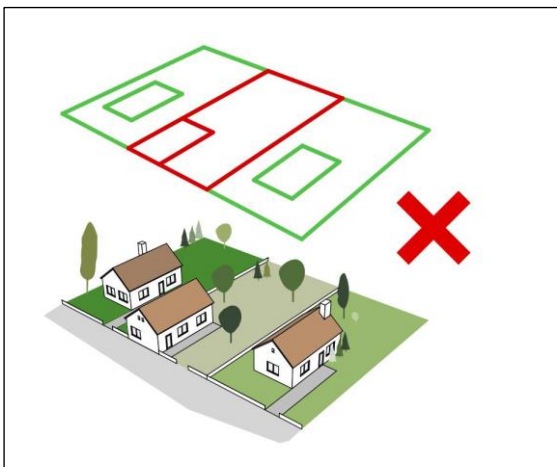
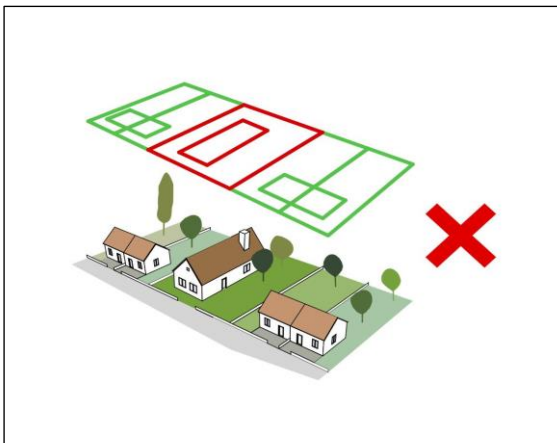
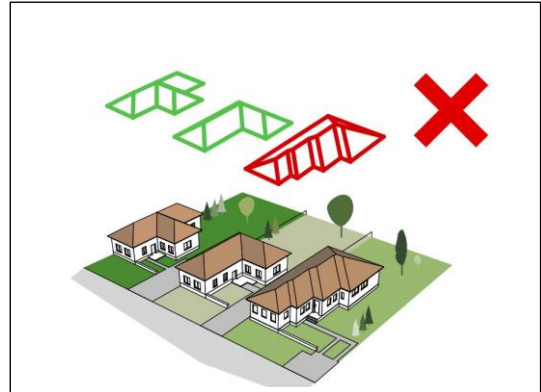
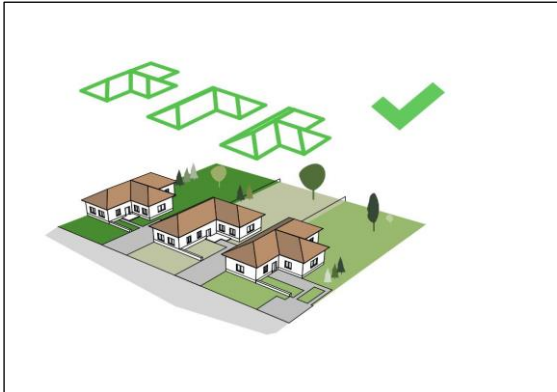
TETŐFORMA, TETŐHAJLÁSSZÖG

Sárospatak történeti településrészének falusias területén a házak kontyolt nyeregtetős, tetőhajlásszögük 35-45°. A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl magas illetve a túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek az utcaképbe. Amennyiben az építési telek körül kialakult egy nyeregtetős, kontyolt nyeregtetős házból álló utcakép, úgy oda a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős, kontyolt nyeregtetős, sáttortetős tetőformájú épület kerülhet. A mediterrán, alacsonyhajlású, tördelt tetőformák nem illeszkednek a hagyományos faluképbe. Ügyeljünk, hogy oromfalas épületek közé ne kerüljen kontyolt nyeregtetős, sáttortetős épület. A harmonikus utcakép kiegyensúlyozottá, széppé formálja ezzel felértékeli az épületeket is.

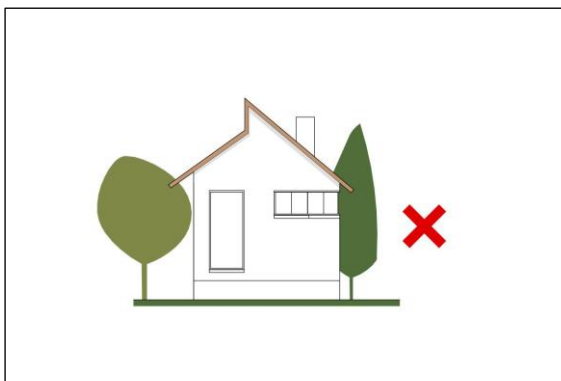
TELEPÍTÉS

A történeti településrész beépítésének rendje a városkép jellemzője. A keskeny telkes területeken az épületek a telkek oldalhatárán állnak, homlokzatuk az utcai telekhatáron áll. A szélesebb telkek esetén utcával párhuzamos elhelyezésű épületek vannak. Igazodjunk a már kialakult, harmonikus rendhez! A túl magas (alpesi) illetve túl alacsony (mediterrán) hajlásszög, vagy a tördelt, bonyolult tetőforma idegenül hat és megbontja a történeti falurész egységes utcaképét.

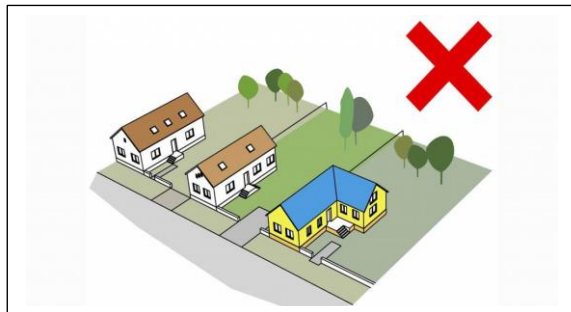
HOMLOKZAT

Mind a homlokzatnál, mind pedig a lábazatnál kövessük a természetes anyaghasználatot: vakolat, kő, kerüljük az egyenes vágású, felületcsiszolt, vagy a csempeszerűen ragasztott kőlapka alkalmazását. Ne alkalmazzunk a hagyományos megjelenéstől idegen, dörzsölt, kapart, vagy egyéb struktúrájú vakolatot, helyette használjunk (akár gyárilag előkevert) homlokzati vékonyvakolatot és homlokzatfestést. Ez utóbbi esetén javasolt a vidám, meleg föld színek alkalmazása, megőrizve az összkép harmóniáját: terrakotta, okkersárga, fehér, kapucsínó, tojáshej stb. Kerüljük a tetőtérben beugró loggiák használatát ahóhíd problémák illetve beázási veszély miatt.

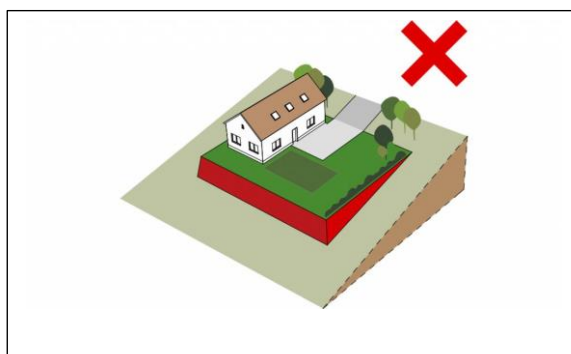
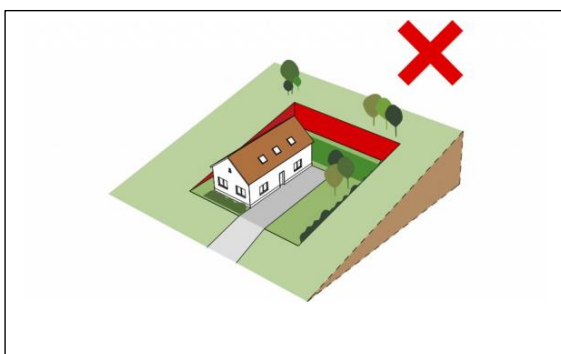
SZÍNHASZNÁLAT

Sárospatak történeti településrészének színvilága változatos, de visszafogottan illeszkedő. A történeti településrészen a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikítószínű fémlemez fedés és burkolat.

TEREPRE ILLESZTÉS

Az épület illeszkedjen a lejtős terepre, kerüljük a nagy bevágásokat, földkiemeléseket, vagy a mesterséges sík teraszok kialakítását. A szükségesnél nagyobb mértékű talajmunka (kiemelés, feltöltés) jelentős és felesleges költségtöbblettel jár, csökkenti a saját és a szomszédos ingatlanok értékét is.

IPARTERÜLET

Manapság az ipari épületek jellemzően vázas csarnoképületek, igazodva a befektetői és a funkció által megkívánt igényekhez. Ne feledjük azonban, hogy ez nem csupán lerakat, hanem kirakat is egyben: hozzátartozik a cég arculatához. A településkép oldaláról tekintve pedig a „vizuális környezetvédelem” itt sem elhanyagolható szempont. Nem mindegy, hogy ipari épületeink telepítése, megjelenése hogyan illeszkedik a természeti környezethez. Fokozottan igaz ez abban az esetben, ha fontos kilátópontokról rálátás biztosított a területre. Ha a település belterületi, beépített szövetéről van szó, fontos a helyi építészeti arculathoz való illeszkedés is.

- ▶ Az ipari épületeknek megvan a maga formai és anyaghasználati racionalizmusa, ugyanakkor nemes arányokat kell, hogy tükrözzenek.
- ▶ Irányadó a (tagolt) magastető használata, a tájképbe illő cserépfedéssel, vagy lemez/ fémlemez fedéssel, barna vagy szürke árnyalataiban. A hajlásszög tekintetében elfogadható a csarnok fesztávhoz igazodó alacsonyabb érték is.
- ▶ Ha a településkép része az épület, lapos tető csak kavicsszórással vagy gondozott zöldtetővel javasolt.
- ▶ Javasolt a fogadóépület nem könnyűszerkezetes, természetes anyagú igényesebb kialakítása
- ▶ Nem elfogadható a védett tájképi környezetben a rikító színekben pompázó acélvázcsarnokok kialakítása. Homlokzaton javasolt a környezetbe olvadó – talaj, égbolt – színek, például grafit-szürke, antracit, vagy a meleg, visszafogott föld színek használata. Nem javasolt a feltűnő, harsány, a teljes homlokzatot vagy tetőt elfoglaló cégnevek, logók megjelenítése.
- ▶ Fontos az épületeket takaró és árnyékoló növényzet telepítése, a parkolók kulturált, parkosított kialakítása.
- ▶ Javasolt megoldás az egyszerű épülettömeg (csarnokszerkezet) közterületi fő homlokzatának megbízhatóságot sugalló hagyományos építőanyagokkal történő kialakítása. Az arculatot kifejező főhomlokzat mögött – kellő építészeti átmenettel – az oldal és hátsó homlokzat elemei már egyszerű, jó arányúak lehetnek.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

Sárospatak város a Tokaj-hegylajai világörökségi kultúrtáj, történeti táj területén fekszik. A tájképvédelmi jelentőségű területeket meghatározó területként szükséges kezelni. Beépítésre nem szánt településrész magába foglalja a belterületi temetőket, parkokat, kerteket, külterületi szőlő és mezőgazdasági területeket. A temetők estében fontos azok ápoltságának növelése, növényzettel kultúrált, méltóságteljes kialakítása. Igyekeznünk kell a zsúfoltság csökkentésére.

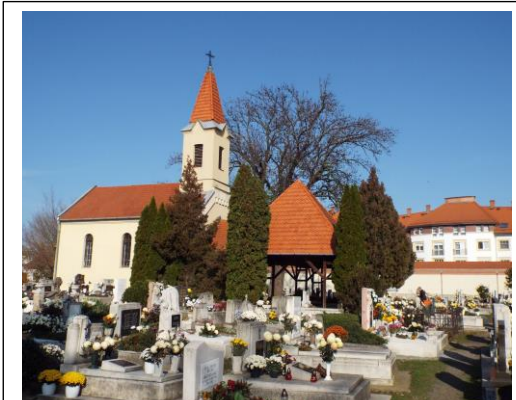
A település arculatát nagyban befolyásolja a parkok, kertek állapota, melyek gondozása közérdek. Egy szép kert és a gondozott park emeli a város lakályosságát, ahol örömet lehet látni. Kerüljük az összevissza nyírt, hiányos sövényeket, a tuják és egyéb tűlevelű örökzöldek alkalmazását! A növények, és az által telepített fasorok azonban nem csak a kellemes vizuális élmény miatt érdekesek számunkra: telepítésükkel jelentősen csökkenthető a por és a felmelegedő falakból és aszfaltból származó igen jelentős hőterhelés. A növények vonzzák a madarakat, így kevesebb kártevővel kell számolnunk. Ahol az utakat, utcákat szélesebb zöldsáv kíséri, lehetőség van egységes fasorok kialakítására. A növényválasztásnál figyelembe kell venni a termőhelyi viszonyokat, a felsővezetékek helyzetét. Válasszunk olyan fajt, ami karaktert ad a településrésznek. Tartsuk be az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014. EU rendelet előírásait.

A borvidéki tájra jellemző a nagytáblás művelés, nem volt hagyománya a kiskertgazdálkodásnak. Az új birtokokon is csak különleges eljárással, az ANPI és a Világörökségi Tervtanács egyetértésével szabad új borászatot létrehozni. Igyekezünk tájba simuló épületeket elhelyezni, fontos a táji jelleg megjelenítése az anyaghasználatban is. A borászati üzemeknél törekedjünk a klasszikus anyagok (tégla, kőfal) használatára. Fontos tájba simuló épületeket elhelyezni, nem elfogadható a tartályok épületen kívül történő, szabad elhelyezése. A borfeldolgozás már ipari jellegű épületek építésével jár manapság, gyakran a termőterület központjában, mely táj- és tájképvédelmi kérdéseket is felvet. Természetesen az üzemi méretek indokolhatják a nyers beton használatát, mely, ha megfelelő építészeti minőséggel párosul, akár építészeti minőséget képviselő felület is lehet.

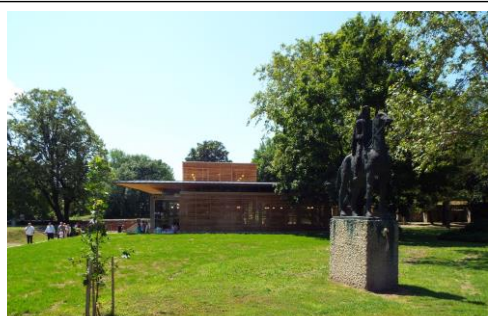
A Bodrogközi területeken nem mindegy, hogy az állattartó épületeink telepítése, megjelenése hogyan illeszkedik a természeti környezethez. Az állattartó és gazdasági épületeknek megvan a maga formai racionalizmusa, ugyanakkor nemes arányokat, célszerű, természetes anyaghasználatot kell, hogy tükrözzön. Nem elfogadható a védett tájképi környezetben a rikító színekben pompázó acélvázcsarnokok kihelyezése. Nagyon fontos az épületeket takaró és árnyékoló honos növényzet telepítése.

A tájképvédelmi jelentőségű településrészekben, NATÚRA 2000 területeken fokozott körültekintéssel kell kezelni minden beavatkozást. A tájképvédelmi jelentőségű területeken reklámfelület elhelyezésére szolgáló önálló építmény, felszíni elektromos hálózati vagy hírközlési elem elhelyezése nem ajánlott. Általánosan javasolt a területek beépítetlen jellegének megőrzése a már kialakult és értéket képviselő építmények megővése mellett.

A város külterületén több bányaterület is található. A terület és a meglévő épületek hasznosításánál az ipari és gazdasági épületeknél leírt elveket javasolt alkalmazni.

A terület növényállományánál figyelemmel kell lenni az 1143/2014. EU rendeletre, amely az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szól, valamint a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet előírásaira.

KERÍTÉSEK

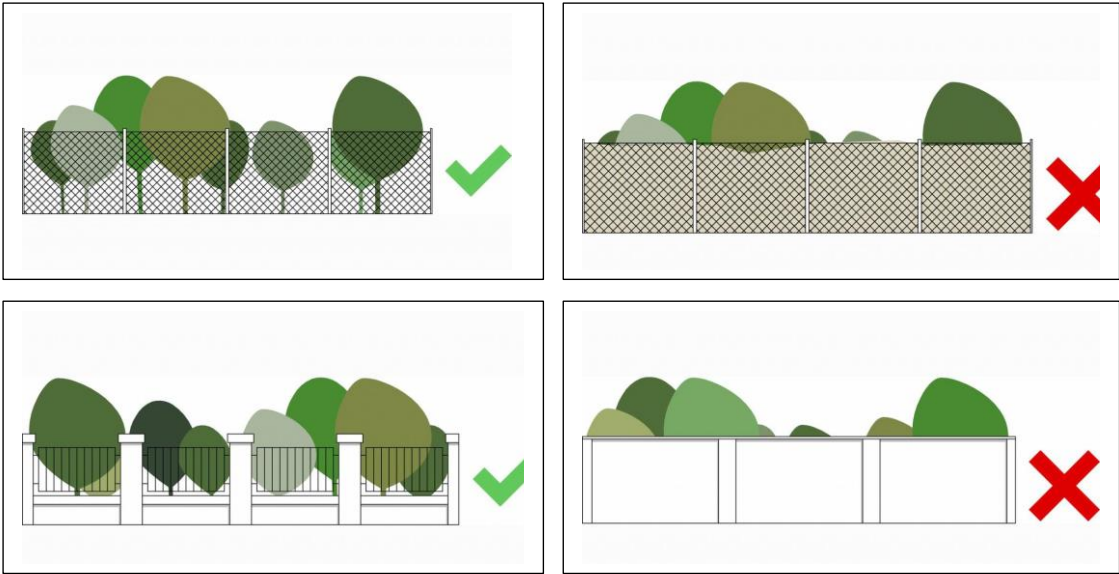
Sárospatak történeti részein az áttört kerítések jellemzőek, tömör és nem átlátható megoldások, a falszerű áttörésmentes kerítésekkel nem elfogadhatók.

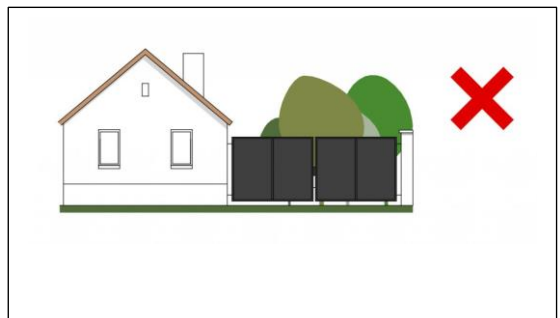
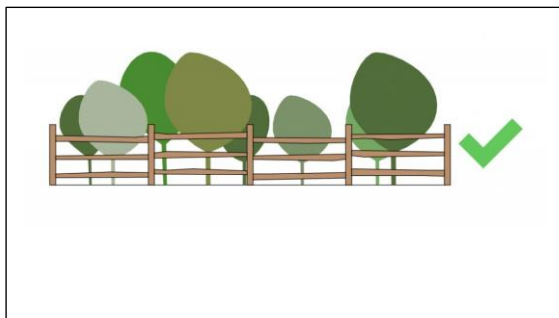
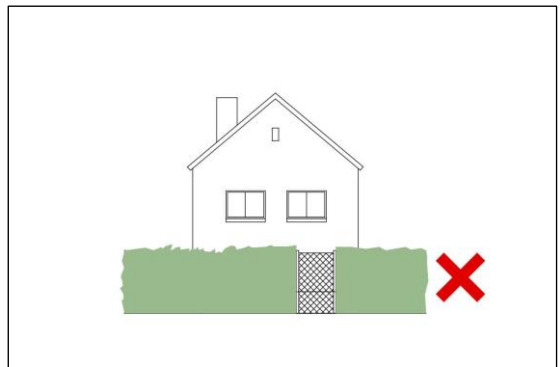
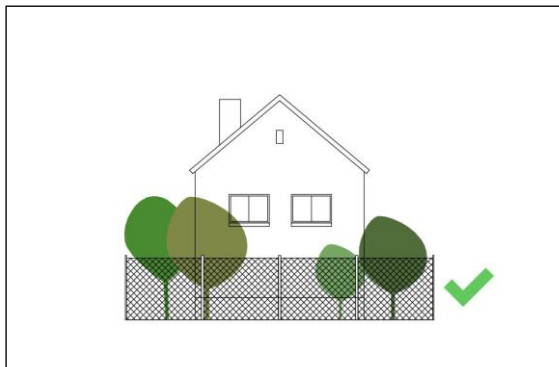
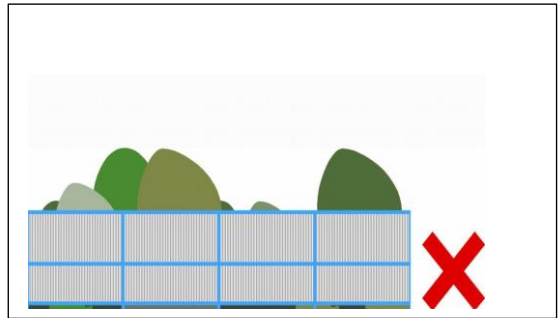
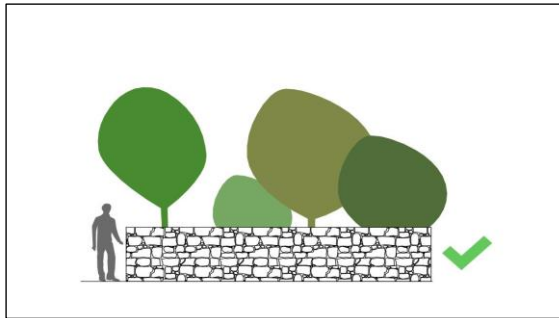
Javasolt a növényből kialakított természetes kerítés, vagy a teljesen áttört, drótfonatos kerítés létesítése.

Oszlopos kerítés 1/3-ad lábazat és 2/3-ad áttört résszel.

Az átalakuló településrészen jellemzőek a geometrikus diszítésű, lakatosszerkezetű kerítések. Fa elemeknél és a lábazatnál sem szerencsés a harsány színek alkalmazása. A kerítés a növényzettel együtt érvényesül igazán! A területen az áttört kerítések javasoltak, a tömör megoldások nem elfogadhatóak, a belátást inkább a belső oldalra növények vagy sövény telepítésével akadályozzuk, mely jól véd az utca pora és a beszűrődő zaj ellen is. A kertkapu illeszkedjen a kerítéshez és az épület kialakításához, kerüljük az embermagas bádog szerkezeteket.

KERTEK

Fontos, hogy az épületek harmonikusan illeszkedjenek a tájba. A megfelelő telepítésen és terepalakításon túl ügyeljünk arra, hogy lehetőség szerint megfelelő természetes háttérrel, környezetet adjunk az épületeknek. A tájba illesztett épület nem hivalkodik, hasznosítja a fák szélvédelmét, árnyékolását is. Az épülettömeg követi a háttérnövényzetet, a kert bensőséges kialakítású, takarja a burkolt felületek látványát.

Az épület tájba illesztését a megfelelő építési hely megválasztása mellett nagyban segíthetjük a meglévő növényzet megtartásával. Védjük meg annyi növényt, amennyit lehet! Ne feledjük, egy 100 éves fa felneveléséhez 100 év szükséges! A csupasz telekre telepített növények csak sok év után nyújtanak kedvező látványt, barátságos környezetet.

A kert használatát, úgy kell megtervezni, mint az épületét. Az új építési telkeken a tervezés különösen fontos. A kert tervezését az épülettervezéssel egy időben kezdjük meg, hogy az ideális megoldást megtalálhassuk. Így a kert és az épület egy egységes látványt és életteret fog biztosítani számunkra. A kert funkciói kapcsolódjanak az épületrészekhez.

Alakítsunk ki haszonkertet, ahol gyümölcsöt, zöldséget is termeszthetünk.

A garázst lehetőleg az épületben alakítsuk ki, hogy több hely maradjon a kertben, és ne terhelje a táj látványát.

Az oldalkertben pergola alakítható ki. Alkalmazásukkal könnyebbé válik a falak karbantartása. Kialakításuk harmonizáljon az épület színeivel, formavilágával.

Különösen a háttérrel adó és az épületet keretező faállomány telepítése javasolt. Változatos magasságú sövényekkel válasszuk le az egyes kerthasználati tereket. Az épületek elé ültetett magas örökzöldek takarják a házat, télen elzárják az értékes napfényt, növelik a fűtésszámlát, a lombhullatók télen beeresztik a fényt, nyáron védenek a tűző naptól. Az előkertben az alacsony örökzöldekből kialakított sövények viszont jól kapcsolják az épületet az utcaképhez.

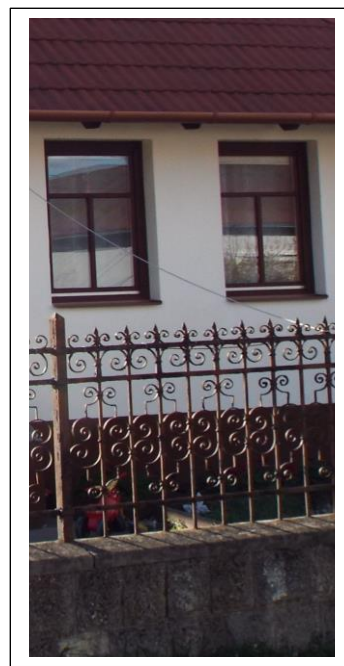
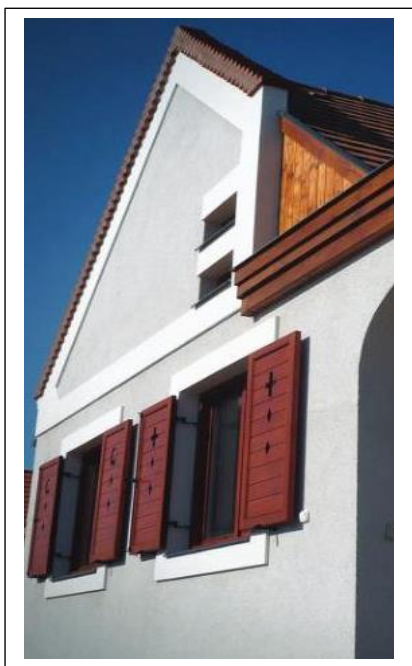
Illeszkedjünk az épület stílusához, színvilágához. A merész épületszínek esetében óvatosan bánjunk a növények színválasztásával. A különleges színű és formájú növények a kert fűszerei, mértékkel használjuk őket! A keskeny előkertben illeszkedjünk a szűk térhez és a nyílászárók elhelyezkedéséhez. Keskeny, oszlopos növényeket alkalmazhatunk, amelyek hangsúlyozzák az épület függőleges vonalait. Az átalakuló, új településrészen ahogy az építészeti megoldásokban, úgy a növényválasztásban is nagy szabadsággal rendelkezünk. Javasolt megidézni a környező táj és a korábbi tájhasználat növényeit. Kerüljük az agresszív ún. inváziós fajokat (tapadó vadszőlő, zöld juhar stb.), ezek kordában tartása nagy nehézségekbe ütközik.

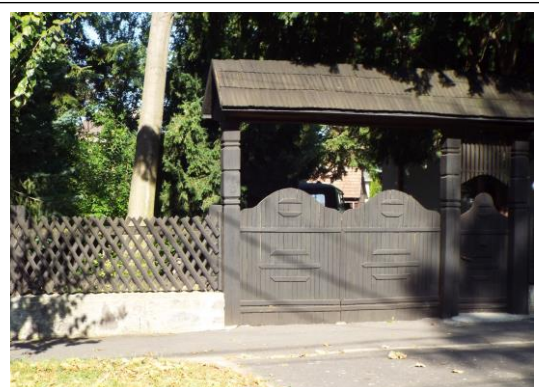
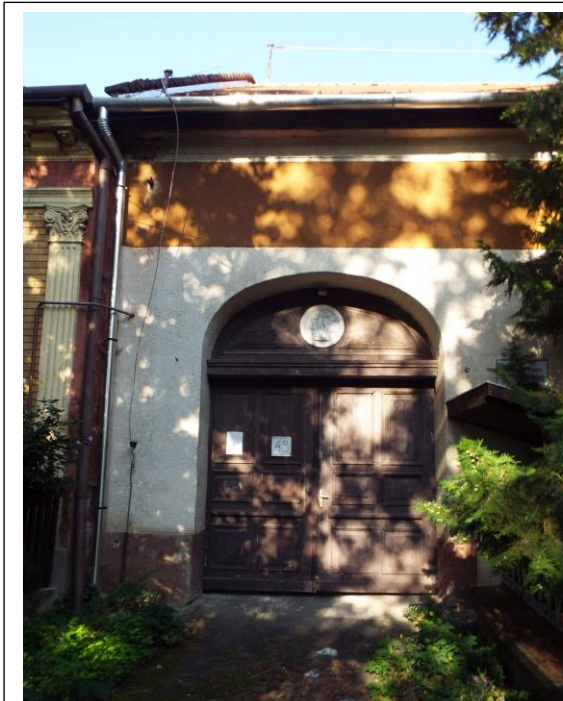

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épület tömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt. A három megkülönböztetett településkarakter nyílászáróiban is eltérő képet mutat, mely sajátosság megőrzése a mi feladatunk is. A hagyományos nyíláskialakítás a történeti településrészen jól megfigyelhető: kétszárnyú, jellegzetesen két vagy három osztatú utcai homlokzaton szimmetrikus kialakítással hosszanti kialakítású, keskenyebbnek tűnő ablakokat figyelhetünk meg. Új ház építésekor érdemes körüljárni a környéket, és ihletet meríteni, hogy az otthonunk minél jobban bele tudjon simulni környezetébe, ezzel is gazdagítva az utcaképet.

A homlokzat kialakításakor törekedni kell a hagyományos arányok megtartására, a kellemes arányú ablakok megfelelő kiosztására. Kerülendő az utca felé a garázkapuval fordulni, javasolt inkább a garázsokba oldalról, a telken belül behajtani. Ha ezt a telek szélessége nem engedi meg, akkor a tömegalakítást érdemes úgy kivitelezni, hogy ne a garázkapu kapja a fő hangsúlyt a homlokzaton. Természetes anyaghasználat - a kő, téglák, vakolt felületek, faburkolat - enyhíthetünk az erőteljes ipari megjelenésen. A magastető héjalása - beleértve az ereszcseréjét is - az égetett agyag sötétebb, vagy világosabb árnyalatú színében égetett cserép, vagy ahhoz hasonló színű betoncserép lehet. Alacsonyabb hajlásszögű tető tömegét nem fényes - szürke, téglasszínű - bádoglemezzel, vagy passzív zöldtetővel fedetten kell kialakítani úgy, hogy a peremszerkezetek vízszintesek legyenek.

HOMLOKZATKÉPZÉS

Az épületeink burkolása, vakolatának színezése, megmunkálása mindig is kedvelt eszköz volt épületeinken. Használjuk bátran, de figyeljünk a végső összképre! A túldíszített, túlszínezett épület hamar elveszíti érdekességét, és utána inkább zavaróan hat a nyugodt, tiszta településképben. A jól megválasztott burkolat - mint például a természetes kőburkolat - nem csak a hangulatot, hanem az épület védelmét is szolgálja.

Sárospatakon több helyütt fellelhető a népi építészetre jellemző díszített oromzat. A barna színű fa felületek a visszafogott színű falfestéssel és gipsz díszekkel esztétikus megjelenést kölcsönöznek az épületnek.

RÉSZLETEK

A homlokzatszerkesztés, és a természetes anyaghasználat kiemelendő. A kőburkolat és a vakolt falfelületek egymást váltva izgalmas homlokzati felületeket hoznak létre. A ház kőbukorlata a kerítés anyagában is visszaköszön. A vízszintes kőszíveket az alacsony, nyírott sövény tovább hangsúlyozza.

Az egyszerű tömeg vakolt felületét bontja meg a sarkon felfutó kőburkolat. A nyílászárók be- és kiugratása mozgalmassá teszi a homlokzatot. A természetes anyaghasználat és az egymással harmonizáló, visszafogott színek a kerítésen is visszaköszönnek. Az épület jó példája azoknak az építészeti eszközöknek, melyekkel a homlokzat arányai, a tömeg nagysága befolyásolható.

A modern, különleges középületek fontos hangulatteremtő elemei településünknek, jelzik, hogy lakói haladnak a korral, szeretik és használják az újdonságokat, támogatják a megújuló generációk helyben maradását. A hagyományos és a modern ilyen együttélése teszi a falut élő és élhető településsé minden lakója számára.

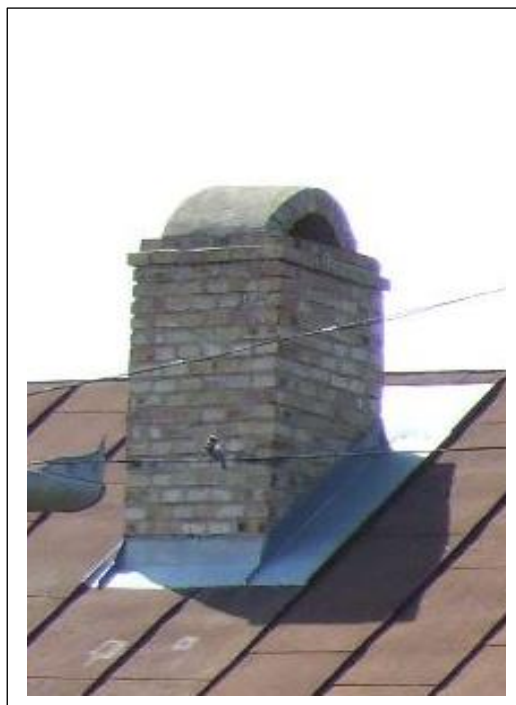
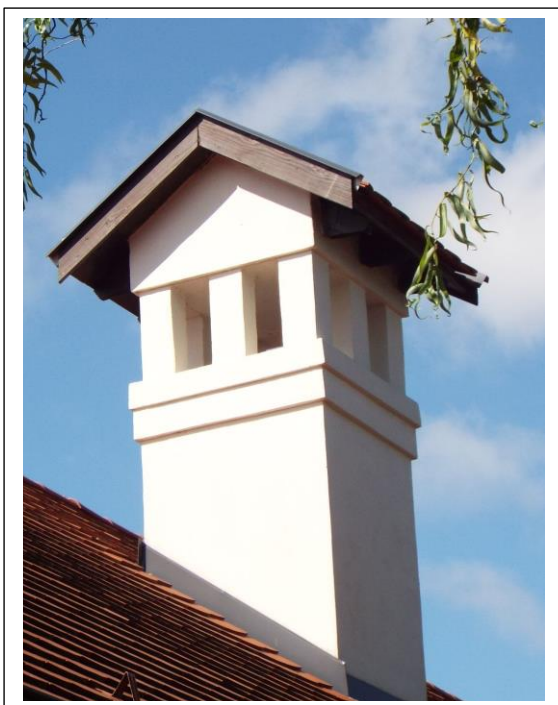
A téglák alkalmazásával hangulatot idézünk, időtálló anyagot használunk, és nem csak az épület homlokzataként mutatós, hanem kerítésként alkalmazva, kovácsoltvas elemekkel elegyítve harmonikus képet ad az utcán sétálóknak. A hagyományos téglák modern anyagokkal való együttélésére sok szép példát láthatunk.

Az egyszerű, de igényes, jól kitalált, szépen megépített részletek gazdagítják épületeinket, büszkévé tesznek minket. Egy-egy burkolat, eresz, tetőcsatlakozás, párkány részlet ilyen minőségben elkészítve díszítőelemként is működik, további, öncélú díszítés már nem kívánczik az épületre.

A súlyos, igazán anyagszerű hatást keltő kő burkolatot nagyszerűen ki lehet könnyíteni faburkolat együttes használatával. Érdekes plasztikai hatás érhető el a szerkezet síkváltásaival, melyre a faburkolat alkalmas. Az egyszerű lelambériázott, strukturálatlan felületek ugyanakkor unalmasak, végső esetben silánynak is hathatnak.

KÉMÉNYEK

A kémény gyakran elhanyagolt, ám nagyon fontos eleme az épületnek. A ház fölött magasodó kéménypillér megkoronázza az épületet. A gyakorlati szempontokon túl a ház szép aránya is megkívánja a kémény méretet, kialakításának igényességét. A, változatos kéményfejezetek készülhetnek téglából, de lehetnek vakoltak vagy fehérre meszeltek. Új kémény építéskor ügyeljünk arra, hogy a keresztmetszete megfelelő legyen, és a fejezeteknél kerüljük az előre gyártott műkö elemeket. Egy rosszul elhelyezett kicsi kémény aránytalansága az amúgy szépen kialakított vagy helyreállított házakat tönkreteheti.

Technokrata világunkban megjelentek a szerelt fémkémények, a hibás technológiai problémán túl a Tokaj- Hegyalja világörökségi védelem alatt álló építészeti együtteseit is tönkretehetik.

KLÍMABERENDEZÉS

A klímaváltozás, légköri felmelegedés következtében nagyon megnövekedett a klímaberendezések iránti igény. A klímaberendezés kültéri egységeit ne az utcai homlokzaton helyezzük el! Keressünk számukra kevésbé hangsúlyos, takart és védett helyet: padlástérbe, félreeső eresz alatt a homlokzaton, az épület melletti terepre telepítve (növényzettel takarva), oldalkertben

NAPKOLLEKTOR, NAPELEM

Hazánkban egyre több, a tetőre rögzítő elemekkel felszerelt napkollektor, napelem berendezésekkel találkozunk. Ezeket az utcakép védelmében az utcafronttól a lehető legtávolabb, lehetőleg a hátsókerti tetőfelületen javasolt elhelyezni. Célszerű azokat egy tömbben tartani, a lépcsőzés és az ugráló vonalvezetés nem szerencsés, mert megbontja a tető egységes, nyugodt látványát, és rendetlen hatást kelt. Elhelyezésük csak a tetősíkból kívánatos. Védett utcakép, vagy homlokzat esetén, vagy ha a déli tájolással a fentiek nem egyeztethetők össze, meggondolandó a kertben, támfalra, vagy a kerítésre való telepítésük. Lapos tetőn csak az attika fal takarásában helyezzük el az elemeket.

A trafók, elektromos-, távközlési vezetékek, azok tartói jelentős esztétikai szennyeződést jelentenek a Hegyaljai településeken. A trafók épületekbe helyezése és a vezetékek kiváltása, földkábelekbe történő helyezése fontos feladat.

MAI PÉLDÁK

Sárospatak új magas lakóépületei között értékes szép példákat találunk a belvárosban. A 80-as években fogalmazta meg Makovecz Imre építész a Hild tér környezetének beépítési javaslatát, amivel a régi földszintes épületek helyére középmagas épületegyüttest alakított ki. A tervező munkában közreműködött Ferencz István, Bodonyi Csaba, Nagy Ervin.

A várkertben tarták fel Rákóczi György ágyúöntő műhelyét. A fölé emelt védőépületet Mányi István tervezte. Mivel védőépületről van szó, egyszerű formákkal, mai eszközökkel lett az épület megfogalmazva.

Az OTP lakásépítés szép példája az Erdélyi utcába tervezett háromszintes tetőtérbeépítéses társasház, melyet Pirity Attila tervezett.

Bodroghalászon a Mátyás király illetve a Hécén a Dobó F. utcában láthatók a példaértékű családiházak.

A várnegyed szélén az Egri közben épült az elmúlt években az építészeti környezet adottságait maximálisan figyelembe veszi. Tervező: Dobos Péter

Sárospatak értékes műemlékekkel rendelkezik. A Rákóczi vár helyreállítása az 1960-as évektől folyamatosan történik, melynek szép példája a Vörös torony.

A Tanítóképző építése a 20. század elején történt, melynek helyreállítása igényesen történt.

Makovecz Imre fedezte fel a Művelődési Ház tervezése során, hogy az Eötvös utca helyéna tanítóképző kerítésének elbontásával létrehozható a város új főtere. Mind a Makovecz Imre által tervezett UIA díjas Művelődési Ház, mind a Rudolf Mihály által tervezett új Makovecz tér igényessége, organikus kialakítása dicséretes.

A város hangulatos, gazdag növényzettel ellátott utcákkal, terekkel jól ellátott. Az utcák közül a Szent Erzsébet, a Rákóczi utca érdemel figyelmet. A Makovecz tér illetve a Hild tér új, mai eszközökkel javítja a város lakosságának komfortérzetét. A világításra is figyelni kell, amit „Az égbolt elvesztése” kutatói hálózat) ajánlásait alapul véve.

- El kell kerülni a hideg fehér fényű világítást, amely 500 nanométernél rövidebb hullámhosszúságú fényt tartalmaz: Ennek megfelelően 3000K alatti érték javasolt a kültéri világítás színhőmérsékletére.
- A világítótestek ernyőzése olyan legyen, hogy a fényt oda irányítsa, ahol arra szükség van. A fényeknek - még a díszvilágítás esetén is - lefelé kell irányulniuk. Így például a talajszintbe épített fényvetőket, melyek felfelé sugároznak, el kell kerülni.
- Az utcákat amennyire csak lehet egyenletesen, és amennyire csak lehet alacsony intenzitással világítsuk meg.
- Igazítsák a kültéri világítást a tényleges használat idejéhez. A nem közcélú világítást teljesen ki kell kapcsolni, ha nincs arra közvetlen szükség.

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

Az utcaképhez a hirdetőtáblák, reklámfelületek, cégerek is ugyanúgy hozzátartoznak, mint az épületek vagy a növényzet. Elsősorban a figyelemfelkeltés a cél, és nem a járókelők rosszállásának kiváltása. A hirdetés lényege a tájékoztatás, amelyet utcaképbe illően lehet megtenni.

Sárospatak történeti településrész területén reklámhordozó nem helyezhető el. Cégér, cégtábla elhelyezésekor elengedhetetlen, hogy az alkalmazkodjon az épület jellemzőihez, anyaghasználatához. A település egyéb területein csak a szabályozás szerinti reklámhordozó helyezhető el, itt szintén elengedhetetlen a megfelelő anyaghasználat.

A tájképvédelmi jelentőségű területeken reklámhordozók elhelyezése nem javasolt. Újabb felszíni infrastruktúrahálózatok elhelyezése nem javasolt, a meglévők jó karban tartása elegendő és szükséges.

MELLÉKLETEK

MŰEMLÉKEK-EGYEDI TÁJÉRTÉKEK:(HELYRAJZI SZÁM/LEÍRÁS)			
HRSZ	EGYEDI TÁJÉRTÉK	MŰEMLÉK	LEÍRÁS
1245/1	E	M-III.	1381 [3120] Gör. kat. paplak
1247	E	M-III.	1380 [3121] Gör. kat. templom
169	E	M-I.	1342 [18069] u.n. Perényi szárny; I. 1342 [18071] olaszbástya; I. 1342 [18070] u.n. Lorántffy-szárny; I. 1342 [18068] lakótorony; I. 1342 [3098] Rákóczi vár
172/2		M-I.	1347 [3117] v. trinitárius kolostor
177		M-III.	1346 [3116] Lakóház
178		M-III.	1345 [3115] Lakóház
1790		M-III.	9369 [18318] kert; III. 9369 [3105] Tornacsarnok épülete
184		M-III.	1343 [3113] Iskola
2		M-III.	1361 [3118] Lakóház
267		M-II.	70/2013(XII.16.) BM rendelet 24§ Eötvös út 6. Művelődési ház
325		M-III.	1358 [3110] ház
326		M-III.	1357 [3109] ház
331		M-III.	1360 [3108] lakóház
332		M-III.	1356 [3107] Lakóház
3366	E	M-III.	1338 [3125] Bodroghalászi ref. templom
343		M-III.	1334 [3089] Lakóház
345		M-III.	1355 [3106] Zeneiskola
349/1	E	M-I.	1353 [3112] R.k. templom
353		M-III.	1344 [3103] plébániaház v. jezsuita kolostor
383		M-I.	1335 [17153] Várfalmaradványok
384		M-I.	1335 [17153] Várfalmaradványok
385		M-I.	1335 [17153] Várfalmaradványok
389		M-III.	10400 [3114] v. Zsidó fürdő
396		M-II.	1364 [3088] Lakóház
415		M-III.	1350 [3100] Tanácsháza
416		M-III.	1350 [3100] Tanácsháza
420		M-III.	1359 [3111] Lakóház
4229	E	M-III.	9027 [3092] Népi lakóház
436		M-III.	1348 [3099] Lakóház
455	E	M-III.	1352 [3102] Ref. templom
471	E	M-I.	1354 [3104] Ref. Főiskola
472	E	M-I.	1354 [12591] régi koll., ún. küld. szállás; I. 1354 [3104] Ref. Főiskola
473	E	M-I.	1354 [3104] Ref. Főiskola
490		M-III.	. 1337 [3087] ház
493		M-III.	1336 [3086] Lakóház
495		M-III.	1351 [3101] Lakóház
531		M-II.	1366 [18073] Klarissza apácák középkori kolostorának romjai
532		M-II.	1366 [18073] Klarissza apácák középkori kolostorának romjai
6	E	M-III.	1363 [3119] gör. kel. templom
65		M-III.	8645 [3090] lakóház
743		M-III.	8643 [3093] Lakóház, egykori ispotály
7630		M-III.	9868 [3126] volt Láczaý féle borház-villa
767		M-III.	9373 [3096] lakóépület
768		M-III.	1341 [3095] Lakóház
778/1		M-III.	1340 [3094] Lakóház, ún. Szinyei-ház
780		M-III.	1367 [3123] Ún. Rozgonyi-vár
815		M-III.	1339 [3091] Lakóház
898		M-III.	9368 [3124] pinceépület

Műemléki jelentőségű területek:

164, 168-171, 172/1, 173-176, 180, 181/1-2, 183, 185-204, 205/1-2, 206-212, **3011**, 347, 348, 349/2, 350-352, 354-359, 360/1-4, **3609**, 361, **3610**, 365, 367, 368-379, 380/1-2, 381, 382, 386-388, 390, 391/1, 484- 486

Történeti kertek:

169 -Várkert,
1790 -Iskolakert

Történeti emlékhely:

169 –Vár
471 – Sárospataki Kollégium
472 – Sárospataki Kollégium

Régészeti területek:

	azonosító	név	fokozat	helyrajzi szám
1	16315	R. kat. templom	kiemelten védett	349/1, 349/2, 377
2	16316	Vár	kiemelten védett	169
3	16317	Végardó-Somlyód	szakmai	012/18, 012/21, 013, 015/7, 016, 017/2
4	16319	Görbe utca	kiemelten védett	484, 524, 525, 527-533, 537, 748
5	16321	Baksa-homok	szakmai	0394/7-0394/10, 0394/13
6	16322	Apróhomok	szakmai	0622/2, 0623/5, 10062
7	16323	Szemere u. 4.	szakmai	474-476, 483
8	16324	Főiskola előtti tér	szakmai	253/2, 266, 271/1
9	16325	Kossuth u. 38.	szakmai	423/1, 423/2, 424, 484
10	16326	Csepel Művek	szakmai	3869/2-3869/8, 3869/10-3869/14, 3869/22-3869/25, 3869/27-50, 3870/2, 3870/4-3870/15, 3870/17-3870/23, 3870/25-3870/29, 3870/31-3870/40, 3872-3874, 3877-3885, 3908, 3910, 3911/2, 3912, 3921-3929, 3946, 3947, 3950-3952, 3955-3957, 3960, 3961, 3964, 3965, 3967, 3969, 3970, 3973
11	16327	Apróhomok homokbánya	szakmai	454/1, 454/1, 454/2
12	16482	S.patak dél, homokbánya	szakmai	0627/3
13	22727	Trinitárius kolostor	kiemelten védett	169, 172/1, 172/2, 173, 176
14	36051	Gimnázium	kiemelten védett	347, 470-476, 478, 483, 484
15	36057	Szél domb	kiemelten védett	623, 627-633, 636-657
16	36050	Ispotály	szakmai	533, 534, 734/1-734/3, 736, 742-748
17	36049	Várkert	kiemelten védett	169
18	41004	Római katolikus plébánia	kiemelten védett	349/2, 350-353
19	41005	K.i városfal előtere a Vízikaputól az ÉNY-i sarokbástyaig	kiemelten védett	169, 171, 349/2, 350-357, 361-369, 485-487, 490, 491, 3610
20	41006	Szent Erzsébet utca	kiemelten védett	187, 348, 384, 385, 389
21	41007	Rákóczi utca	kiemelten védett	169, 172/1, 176-178, 181/2, 183, 195-212, 347
22	41069	Veres-bástya	kiemelten védett	169
23	36054	Víztároló	kiemelten védett	169, 350
24	36061	Malomkőbánya	szakmai	0878/2, 0878/10, 7678, 7680, 7681
25	15896	Kánok-dűlő	szakmai	0681/4, 0681/9, 0681/10, 0681/12
26	64402	Várnegyed	kiemelten védett	164, 168-178, 180-212, 347-359, 360/3, 360/4, 376-390, 3609, 3610
27	78661	Héce, Habán telep	szakmai	688-691, 693/1, 693/2, 694, 696-700, 707-710
28	80263	Szemince-hegy délnyugat	szakmai	0704, 5612, 5615-5620, 5655, 5656

HELYI VÉDELEM-EGYEDI TÁJÉRTÉK					
EGYEDI TÁJÉRTÉK	HELYI VÉDELEM	LEÍRÁS	EGYEDI TÁJÉRTÉK	HELYI VÉDELEM	LEÍRÁS
	H	Arany J. út 3-7. Árpád vez. gimn.		H	Attila út 2. ún. Binét ház- Retel vitéz p.
	H	Attila út 9.- Bodrog p., Térpl. park		H	Béla király tere 2.
	H	Béla király tere5.		H	Béla király tere 8.
	H	Béla király tere 9.		H	Béla király tere 11.
	H	Béla király tere 16. v. Állásos ven.		H	Comenius utca 1. Mudrány étterem
	H	Comenius utca 2. ún. Csillay ház		H	Comenius utca 8. ún. Főiskolai nyom.
	H	Comenius utca 14. ún. Búza ház		H	Comenius utca 18. ún. Pavletits ház
	H	Dobó Ferenc út 6 ún. Móricz ház		H	Dobó Ferenc út 16.
	H	Dobó Ferenc út 5..		H	Eötvös út 5. Comenius Tanítóképző
E	H	Eötvös út 9.		H	Fáy András u. 3. (136- 137 Hrsz.)
	H	Görbe utca 2.		H	Görbe utca 5.-
	H	Ispotály köz1.		H	Hild tér
	H	Iskolakert Erdélyi J. Internátus		H	József A. utca 10. v. Jegyző internátus
	H	József A. u. 29. Tisza sz. Társ. szh		H	József A. u.33. V. ONCSA Internátus
	H	József Attila utca 43.		H	Kazinczy Ferenc út 11. ún. Both ház
	H	Kazinczy F. út 14.		H	Kazinczy F. út 15. ún. Hodossy ház
	H	Kazinczy F. út 19. ún. Borger ház		H	Kazinczy F. út 20.
	H	Kazinczy F. út 22.		H	Kazinczy F. út 24. ún. Mátyás ház
	H	Kazinczy F. út 25. Debreczeni ház		H	Kazinczy Ferenc út 34. ún. Makláry ház
	H	Kazinczy F. út 40. Fövenyessy ház		H	Kazinczy Ferenc út 42. ún. Rácz ház
	H	Kazinczy F.út 44. ún. Tüdős ház		H	Kazinczy F. út 46. ún. Kérészy ház
	H	Kazinczy F. út 48. ún. Csajka ház		H	Kazinczy Ferenc út 50. ún. Tarczal ház
	H	Kolozsvári utca 3-7.		H	Fazekas utca 41-45.
	H	Széldomb u.64-68. Pálóczi várk.		H	Kossuth Lajos út 3. ún. Baka ház
	H	Kossuth Lajos út 9.		H	Kossuth Lajos út 12. ún. Radácsi ház
	H	Kossuth L. út 13. Végh Elemér féle		H	Kossuth Lajos út 14.
	H	Kossuth L. út 18. Református par.		H	Kossuth Lajos út 22. Kántor lakás
	H	Kossuth L. út 25. ún. Nyomda ház		H	Kossuth Lajos út 28.
	H	Kossuth Lajos út 32.		H	Kossuth L. út 34.- Lakóház:
	H	Kossuth L. út 43. ún. Lévay		H	Kossuth Lajos út 46.
	H	Kossuth Lajos út 49.		H	Kossuth Lajos út 50. Állásos vendéglő
	H	Kossuth Laios út 51.		H	Kossuth Laios út 53.

IMPRESSZUM

SÁROSPATAK VÁROS ÖNKORMÁNYZA TA
SÁROSPATAK honlapcíme: www.sarospatak.hu
SÁROSPATAK emailcíme: sarospatak@sarospatak.hu
SÁROSPATAK postai címe: 3950 Sárospatak Rákóczi u.32.
Telefon: 47/513 240
Polgármester: Aros János
Polgármester emailcíme: polgarmester@sarospatak.hu
Főpítész: Olajos Csaba
Főépítész emailcíme: olajos.csaba@upcmail.hu
SZERKESZTETTE: Olajos Csaba
SZÖVEG: Olajos Csaba
FOTÓ: Olajos Csaba
GRAFIKAI TERVEZÉS: Olajos Csaba
Sárospatak, 2017. október

Készült a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény alapján.
Építészeti útmutató ábrái: LECHNER Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft.
A kézikönyvben felhasználásra kerültek a :
- A Község honlapján megtalálható szövegrészek a településről,
- Borovszky: Magyarország Vármegyéi és Városai kötet településre vonatkozó fejezetei
- Hajdú Imre: "Sárospatak - képek a 20. századi városról" 2010
- Ködöböcz József: Lakóhelyünk, Sárospatak és környezete 2000
- Jankovics Norbert: SÁROSPATAK MŰVÉSZETI EMLÉKEI Kézirat 2008.
- Újszászi Kálmán: „Történelmi műemlékek” Sárospatakon. 1978 - 1979.
- Wikipédia honlapján megtalálható szövegrészek a település közigazgatási területéről,
- Magyarországhely minta arculati kézikönyv egyes szövegbetétjei,
- MAPIRE Történelmi Térképek Online.